

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 63 ❖ ročník XVII ❖ 2021

Ilustrace: Martina Jirčíková Stínadla

DOPIS PŘEDSEDKYNĚ SVČS ČLENŮM

Vážení a milí členové; přátelé,

zdravím Vás v novém roce i na stránkách našeho bulletinu a přeji Vám hodně zdraví, radosti a dobrých zpráv. Toho všeho je nám jistě třeba ...

Nikdo z nás si neuměl před rokem ani představit, co nás čeká. Mnoho lidí přišlo o život, další o zaměstnání; skoro každý se potýká s nejrůznějšími následky koronavirové krize, která bohužel ještě neskončila. V takové situaci se mnohým z nás těžko žije a tvoří. Člověk, tvor společenský, nenese izolaci lehce. Pro umělce je doba, ve které se nemohou pořádat besedy se čtenáři, výstavy, koncerty ad., dobou, kdy se ptá po smyslu své tvorby mnohem silněji než jindy. A právě v této době, kdy to třeba i vypadá, že na umění „není prostor“ – a z naší strany dost možná už ani síla – je naše práce nejcennější. Vážení a milí přátelé, není nám nejlépe, ale v duchu písně „Dokud se zpívá ...“ platí pro nás, spisovatele „Dokud se píše ...“ A také „Dokud se čte ...“ Lidé číst nepřestali, díky našim textům nejsou sami, setkávají se s obrazy naší poezie i s postavami v našich knihách. A to není málo ...

V knihách našich životů získala dost možná za poslední rok slova jako: rodina, přátelé a zdraví mnohem hlubší význam než v posledních letech. Ve vypjatých chvílích, jimiž historie ani v naší zemi nešetřila, se lidé umí semknout a vzájemně si pomoci. Nebudu zde psát o těch, kteří to nesvedou, pro ně to nepíšu; píšu to pro Vás. Právě spisovatelé šli často příkladem a dovedli lidem dodat naději i odvahu. A že to pro ně muselo být – například v době okupace – pořádně těžké! Život v dnešní době není lehký, ale věřím, že pomyslnou „štafetu“ ve stopách těch, kteří tu byli a psali před námi, ponese dál. V záplavě textů na sociálních sítích, kde si podávají ruku i nejrůznější zájmy politické s dezinformacemi všeho druhu, je opravdu zapotřebí kvalitní literatury.

Lidé dnes skrývají svou vnější tvář, ale odkrývají tvář pravou. A víte, co se mi líbí? Líbí se mi, jak v našich řadách sílí podpora a přátelství. Vzpomínáte si, jak jsme před pár lety uvažovali o literární soutěži v rámci našeho Střediska? Oslovili jsme tehdy čestného předsedu a mého velkého učitele docenta Jana Dvořáka, zda by soutěž mohla nést jeho jméno. Kdo ho znáte blíže, víte, jak musel odpovědět. Ano, odmítl. Odmítl a také nám svůj postoj vysvětlil. Odmítl totiž samotný princip soutěžení v rámci umění. A já s tím naprosto souhlasím. Umění není závod, není to soutěž. Umění dělá život krásnějším, hlubším, bohatším. Jsem proto velmi ráda, že žádnou soutěž nemáme. Mnohem důležitější je naše spolupráce a vzájemná podpora. Nechybí nám soutěž, poslední rok nám chybí možnost setkat se s přáteli.

Nevím, kdy se budeme zase moci potkat. Ale vím, že ta chvíle přijde. A že se na ni moc těším. A vím, že si každého takového setkání budu vážit ještě mnohem víc než dříve. Do té doby si alespoň volejme. A pišme ... A pišme i na naše

stránky a do Kruhu, který nás díky obdivuhodné práci pana Duška a jeho kolegů, spojuje i nyní.

Vážení přátelé, já nám všem přeji, ať je příběh, který píšeme právě teď, plný naděje, lidskosti a laskavosti.

Srdečně
Eva Černošová

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU ZDENCE LÍBALOVÉ

Zdenka Líbalová se narodila v roce 1966 v Mělníce, kde žije a tvoří dodnes. Přes své postižení vystudovala gymnázium a na Lidové konzervatoři v Praze obor literární žánry. Je zakládající členkou literárního klubu Pegas a jeho hlavní organizátorkou je stále. Vydala 10 básnických sbírek ve vydavatelstvích Alfa-Omega, Janua, Avalon a další vlastním nákladem v rámci literárního klubu Pegas. Vedle básní přispívá do kulturních rubrik v regionálním tisku a působí v porotách literárních soutěží.

BROUMOV

Bydlí v něm
rozevlátá přátelství
okolostojících hor
utužená věky ...
myslím zde ve verších
odvážně vdechují
všechny jejich vůně

JEŠTĚD

Mraky nad hlavami
nám propichuje
prst Ještědu
a my se přes závoj
nebeských slz
díváme na krajinu
která se houpe v bocích
v rytmu
nekonečné touhy

VYDRA

Svým srdcem
uvězním tvou vodu
a nadlouho
ji nechám toužit
po oblých kamenech něhy
Posléze uvolním
svůj majetnický stisk
a hlučné plácnutí
mi oznámí
že láska
splynula s láskou

PRADĚD

Autobus brouká si
skalnatou písničku
a občas chytá
falešnou notu sněhu
vjíždíme do hor
kola si ukusují
z nebeské modři
a statný Praděd
nad námi láme
svou hůl času

KUTNÁ HORA

V hlavě mi buší
malí permoníci
Není to na aspirin
ale na rozhovor
s dějinami města
které se stříbru upsal
a dosud jím platí
tehdejší radosti života
i nynější paměť

(Básně jsou ze sbírky *Obrázky z domova*
vydané v Mělníce 2020 vlastním nákladem autorky)

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU RUDOVI B. BERANOVI

Ruda B. Beran od dětství žije v rodném Jevíčku. Je absolventem institutu komunikačních studií žurnalistiky Univerzity Karlovy. V civilním životě pracuje jako státní úředník. K literární tvořivosti ho vybídl básník Ludvík Kundera, předseda poroty, poté, co byl Beran oceněn 1. místem v soutěži Halasův Kunštát v roce 1994. Od té doby inicioval množství literárních večerů a kulturních akcí. V posledních letech organizuje i tradiční festival uměleckých kumštů Jevíčkování. Aktivně spolupracoval s pardubickým básníkem Janem Kratochvílem, s uničovskou umělecky nezávislou Stranou houpacího koně, trvale kooperuje s umělci volně sdruženými kolem mohelnického výtvarníka, spisovatele Milana Valenty, profesora Univerzity Palackého v Olomouci. S básníkem, spisovatelem a novinářem Oldřichem Koudelkou založil v roce 1997 Literární sdružení iniciály a aktivně se podílí na tvorbě literárních příloh Svitavského deníku. Od roku 2015 rediguje čtvrtletník *Iniciály*.

Vydal dvě sbírky poezie: *Nucené verše* (1994) a *Návrat ke svým rohožím* (2002). *Prózu Justina* (2007). Autorsky se podílel na sbírkách a sbornících *Hledání* (1994 – 2002), *Verše na okraji cesty* (1997), *Dokud básník zpívá* (2005), *Stavitel chrámu poezie* (2010), *Blusberk – deset let* (2011), *Kluby poetických sprostáků I* (2016), *Kluby poetických sprostáků II* (2018), *Kluby poetických sprostáků III* (2020).

OHLÉDNUTÍ ZA ROKEM 2020 – ROKEM ŽIDOVSKÉ PAMĚTI V JEVÍČKU

Ruda B. Beran

V prázdninový pátek 21. srpna 2020 jsem zavítal na Nový židovský hřbitov v Královských Vinohradech v Praze, abych zde pověřen účastníky prázdninového Špacíru za Karlem Bleierem položil kamínek na náhrobek Antonie Pavlátové, rozené Bleierové. Kamínek přivezený z jejích rodných Jaroměřic u Jevíčka, kde prožila do jara roku 1942 láskyplné dětství a dospívání a kam se po tragickém holocaustu neměla síla a odvahu jakkoli navracet. Vždyť válka a nacistické běsnění sebraly mladé ženě do puntíku vše. Bratry, rodiče a s nimi domov. Zbýl jí tak holý život, v osudové chvíli jediná perspektiva a naděje. Život, který se krom ostatního stal bezděky i jedním z mála tlumočnicků paměti židovské identity, jež spoluutvářela Jevíčsko bezmála celou druhou polovinu druhého milénia po Kristu.

Jak se v tomto případě ukázalo, nejjistější instancí naší společné paměti může být v posledku život sám. Jako takový. Vždyť co může být venkoncem platnějšího? Knihy? Ale co když je v přeplněných knihovnách postrádáme? A tak i ta pozdější písemná komunikace Antonie Pavlátové s panem učitelem Františkem Plechem, jevíčským historikem a kronikářem, přispěla jistou měrou k tomu, že osudově zpřetrhané koudelky času a bezmála zahlazené židovské stopy na jevíčské půdě mohly být v naší paměti a srdcích v rámci možností navázány a oživeny. Nejvyšší čest a dík přitom patří bezesporu Františku Plechovi. Za jeho na pravdě stavěnou poctivost a mravenčí práci. A nejde prosím o pouhá data a čísla, jež nemusejí být přes veškerou pečlivost vždy úplně pinktlich. Tedy přesné. Jako v našem případě oněch statisticky sto jedenáct evidovaných Židů, jež bylo nacisty v osudovém březnu 1942 z našeho města deportováno do koncentračních táborů. Jde jářku o něco víc, co nás přesahuje, a to nejsou jen striktní numera, nýbrž nevyčísitelné životy a příběhy lidí, našich bývalých sousedů, s nimiž nás spojuje fenomén domova. V tomto případě Jevíčko – město krále Otakara.

Něco o tom, jak se taková zpřetrhaná paměť spřádá, ví bezesporu své i Ludmila Dobrozemská, autorka nové knihy Židovská obec Jevíčko. Titulu, jemuž může být leccakým odborníkem vytčena úvodní obšírnost při výčtu historických kontextů, dějinných i demografických, jež se vážou k židovskému etniku v českých a moravských zemích. Zasvěcenci to mohou považovat za nadbytečné kompendium faktů, které jsou přece všeobecně známy. Nicméně událostí a skutečností vážících se tak či onak k Jevíčku, bez nichž by naši vnuci a jejich děti nemohli historii domova svých předků v dějinných souvislostech úplně porozumět. Copak snad není gruntem poznání znalost souvislostí?

Vše má své. Však, čím by nám byly v daném případě materiály archivní povahy čerpané ze Státního okresního archivu Svitavy či z fondu Archivu města Jevíčko III., kde se nachází patrně nejvíce cenných dokumentů spojených s naší obcí židovskou? Jistě ne tím, či jsou nám v souvislostech dějinných, stejně jako na pozadí konkrétních lidských příběhů na straně druhé, té určující, které by se nám nepodařilo oživit a připomenout bez autentických nebo jakkoli zaznamenaných vzpomínek pamětníků.

Když zemřel poslední jevíčský Žid, holocaust přeživší Hynek Jelínek, byl jsem ještě naivní čtverák a uličník. A to druhé téměř doslova ve svých ulicích Růžové a Křivánkově. Psal se rok 1973. Pana Hynka Jelínka si však nesu ve své paměti především díky svému otci, který na našeho dobrého, poctivého a spolehlivého souseda po jeho smrti bezmála čtyřicet let až do svých posledních dnů nejednou zavzpomínal. Bydleli jsme naproti sobě, na hranici mému dětství zaslíbených ulic. A tak jak jsem Hynka Jelínka přijal v dětství, vidím jej dodnes i díky tátovu připomínání. Přičemž by mne jakživo nenapadlo, že by náš dobrý soused mohl být v našem světě cokoli cizorodého pouze proto, že jeho původ byl židovský. Ba nebyť letošního vzpomínání a probouzení židovské paměti v Jevíčku, možná bych sousedův rodopis již vůbec neřešil.

Díky našemu celoročnímu projektu nicméně poznávám, že nejen člověčina, nýbrž i hněv a nenávisť mají svoji nezdolnou životaschopnost. V šedých zákoutích domnělé pospolitosti je zdá se židovství a antisemitismus stále povděčné a všelijakými předsudky příživované téma. S chronickou nespokojeností, pocitem nenaplnění či chudobou, ať už reálnou nebo jen domnělou, se mnozí nedokáží vyrovnat sami. A znevážit vlastní neomylnost bývá rovněž oříšek! Má se to tedy podobně jako s nemocí. Něco je v prcích a člověk se potřebuje dopídit příčiny. Akorát že lidská malost a ubohost srostlá se samolibostí bývá vpravdě neléčitelná, podobně jako metastazující karcinom. Pročež jediné, co takto nemocnému dokáže tu a tam pomoci, je tak zvaný placebo efekt, jenž za jisté konstelace může vykazat pozitivní dopad na zdravotní stav pacienta. V našem přeneseném případě vlastním zmarem a z něj pramenící zlobou posedlého člověka. Abych vám napověděl, o co že kráčí, lidově se tento fenomén traduje skrze otřepané úsloví: Vira tvá tě uzdraví! Nuže v té nejubožejší a na hlavu postavené variaci přesvědčení, že člověk odlišné národnosti a vyznání představuje uzurpátora našeho štěstí a vysněného blahobytu. Zdá se vám to blbé? Mně bohužel ne. I možná byste koukali, kolik pacientů dnes opěvuje ledasjaké psychoterapeuty za jejich obdivuhodné a účinné, a přitom tak šarlatánské anamnézy!

Zapálený antisemita, který si dal tu práci a koordinátory Roku židovské paměti v Jevíčku nařknul coby podrývače národní cti a nohsledy státu Izrael, se jakožto „ryzí hrdina“ pod svůj hanlivý elaborát zapomněl podepsat. Přirozeně ze strachu, což je pochopitelné, aby nebyl náhodou popotahován za hanobení národa

a etnické skupiny, kterák to máme v České republice ukotveno hned v 1. odstavci trestního zákoníku. Argumentoval přitom tou nejlacinější, nastokrát omletou písničkou. Kupeckou povahou Židů, jejich údajnou vykutáleností, spiklenectvím a v posledku světovládou. Ale i nakrásně kdyby ... Co s tím vším mají společného Židé jevíčtí? Plejáda jmen bývalých Jevíčáků, kteří byli v letech 1942–1945 vyvražďeni v koncentračních táborech. Celých rodin, jejichž paměť je nenávratně tatam. Zbyla po nich akorát jména. Jen namátkou Bockovi, Engelovi, Hochwaldovi, Spieglovi, Weissovi a příjmení mnohých dalších. Už pouze jména. Jména v kartotéce a zároveň prázdná místa na židovském hřbitově pod torzem nedostavěné dálnice za městem, jež sluje podle onoho psychoterapeuta, který svým šíleným a morbidním placebo efektem léčil první světovou válkou zdecimovaný národ. Stavěl takto Němce falešně na nohy, aby i oni posléze pocítili, co to je padnout tvrdě na kolena a v dýmu spálené země prosit o milost.

Nicméně životy nevinných již nebylo možné vrátit. Životy těch, kteří světu rozhodně nevládli ani jím nijak nehýbali, a jejichž případná vykutálenost ničím nepřekulovala mazanost a prohnanost ostatních Jevíčáků. Holé životy jako zázraky a zároveň dary, které byly dopřány alespoň těm, na něž jsme mohli v Roce židovské paměti dle možností zavzpomínat a přiblížit osudy jejich rodin. Rodiny Antonie Pavlátové, roz. Bleierové, rodiny Mirjam Laurenčíkové, roz. Stampfové, či rodiny Hynka Jelínka (mimo jiné též nezapomenutelného hospodského, jenž roz-tácel zlatavý jevíčský mok na přelomu 60. a 70. let 20. století na naši legendární plovárně na Žlíbkách). Posledního jevíčského Žida, který se v malohanácké metropoli narodil i zemřel.

Podle dostupných pramenů, s nimiž Ludmila Dobrozemská, autorka knihy Židovská obec Jevíčko, pracovala, stejně jako z kusých vzpomínek pamětníků, přežila holocaust ještě Lea Beerová. Do transportu odešla se vši pravděpodobností s ostatními jevíčskými Židy v onom osudovém březnu 1942 a do Jevíčka se vrátila po skončení války v roce 1945. Zde se však měla zdržet jen velmi krátce, aby se záhy vypravila na cestu do nové domoviny na Blízkém východě, kde se právě rodil Stát Izrael.

Při své srpnové potulce po Novém židovském hřbitově v pražských Vinohradech jsem se v slunečném dopoledni zlehouchka ztrácel. Mezi četnými náhrobky z již dlouhé poválečné éry jsem bedlivě nasával a pokorně vzýval kontinuitu pražských židovských rodin. Nevím, zdali by se při scítání lidu našel dnes v Jevíčku někdo, kdo by se v kolonce národnosti dokázal k židovskému etniku přihlásit. Neznám nikoho. Což ale neznamená, že z naší genetiky kulturně-společenské židovství již nadobro vyprchalo. Kdepak. Opak budiž pravdou. Nezdolná židovská paměť je tomu jistě dosti přesvědčivým důkazem.

A tak šalom alejchem! Mír s vámi, přátelé!

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MIROSLAVĚ MÍČKOVĚ

BLONDÝNA

MIROSLAVA MÍČKOVÁ

Byl příjemný jarní teplý den. Po delší době vykouklo sluníčko a svými mírnými hřejivými paprsky těšilo spěchající lidi po náměstí malého městečka.

Z postranní úzké ulice se vynořila atraktivní mladá blondýnka. Krátká minisukně, botky na vysokých podpatcích a sexy triko, to vše přitahovalo oči mužů jako magnet. Dívka se mile usmívala na kolemjdoucí a čišela z ní sebedůvěra a hlavně radost. Těšila se na schůzku s mužem, s kterým si začala před dvěma měsíci. Zatelefonoval jí mobilem, že jí chce říct něco hodně důležitého. Věděla, o co jde. Chce, aby s ním začala bydlet!! Líbil se jí jeho prostorný vkusně zařízený byt a teď v něm bude své lásce připravovat každé ráno snídaně a večer s ním usínat v pevném milostném objetí.

Konečně vešla do restaurace, ve které čekal. Uviděla ho hned v přesně padnoucím obleku. Byl dokonce v tvářích pobledlý. Co když jí chce požádat rovnou o ruku? Pozdravili se kývnutím hlavy. Rozechvěle se posadila naproti němu.

„Už jsem ti objednal vídeňskou kávu. Nezlob se, ale spěchám. Můžu tu být jen půl hodinky,“ řekl jí. Hlas se mu trochu chvěl.

„To nevádí.“ Zářivě se usmála, i když cítila zklamání. Třicet minut s ním uteče nevidanou rychlostí.

„Tak a půjdu rovnou k věci, Mariko. Je mi líto, ale rozhodl jsem se, že se vrátím k bývalé manželce, promiň.“

Bylo jí, jako by ji znenadání udeřil. Hleděla na něj stále s úsměvem. Jako by její mozek odmítl tuhle vyřčenou větu přijmout.

Se strachem v očích ji sledoval. Čekal hlasitou hysterickou scénu? Už to někdy zažil?

To ona nedovolí! Nikdy! Pohlédla mu zpříma do očí. „To je skvělé, Milane. Opravdu. Už od soboty přemýšlím, jak se s tebou nějak šetrně rozejít. Zamilovala jsem se do nového souseda. A vlastně tahle schůzka se mi moc ani teď nehodí. Přeju ti hodně štěstí a měj se hezky.“ Vstala. V jeho tváři četla nepříjemné překvapení. Zklamala ho? V to doufala. Půvabně při odchodu vlnila boky.

Před restaurací se bezradně zastavila. Bolest na ni dolehla v plné nesnesitelné tíži. Svět kolem ztmavnul navzdory stále svítícímu slunci. Muži, kteří na ni okouzleně hleděli, jí připadali sprostí, zlí, nepřátelští. Se skloněnou hlavou odcházela. Byla to ta samá mladá žena jako před pár minutami a přece jiná.

Dobrá rada

Nechod' Vašku s pány na led! Víš, co bude dále?
Páni skončí na Bahamách a ty v kriminále!

Svoboda slova

Máme tu prý svobodu. Chcete tvrdit, že ne?
Jen když máte názory shora povolené.

Sázka na jistotu

Chcete jisté koryto v této zemi míti?
Musíte se zabořit do Bruselské řiti.

EPIGRAMY ŠTĚPÁNKY SAADOUNI

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MARTINĚ JIRČÍKOVÉ (KULHAVÉ)

Narodila se v Pardubicích, žije v Žamberku. Vystudovala český jazyk, literaturu a výtvarnou výchovu na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, od roku 2001 učí na Letohradském soukromém gymnáziu. V roce 2007 začala spolupracovat s brněnským nakladatelstvím Didaktis mj. na tvorbě učebnic pro střední i základní školy (nejnověji chystá čítanku pro osmáky), od roku 2012 byla hodnotitelem písemných prací a didaktických testů z ČJL pro Cermat. Jako členka Střediska východočeských spisovatelů příležitostně přispívá do literárního čtvrtlet-

níku Partonyma a bulletinu Kruh, jako korektorka Žamberských listů dohlíží na jazykovou stránku tohoto čtrnáctideníku. Když má volno, věnuje se psaní, knižním ilustracím, užité i volné grafice, bytovému designu, tvorbě originálních svítidel, vaření domácí kosmetiky (umí ale připravit i jezevce 😊) a svým dvěma synům. Nejnověji ji kromě Chytrého kvízu zcela pohltila tvorba zahradních soch. Své výtvarné počiny vystavuje (např. v Ostravě, Pardubicích, Ústí nad Orlicí či Žamberku). Potřebovala by mít nejméně dva roky prázdnin – bez distanční výuky.

Spoluautorství učebnic v Didaktisu: Od roku 2007 do 2020 celkem 16

Knižní ilustrace: Celkem osmi autorům, pro členky Střediska: Jana Bednářová – Chůze po slunci; Kde tě mám hledat, Čáryko; Strom panny; Modrý čas. Jiřina Valachovičová: Babi, povídej pohádku. Julie Miletinová: Anděl z města En.

Portrét M. Jirčíkové vytvořila autorka

Ilustrace Martiny Jirčíkové: V PARKU

LITERÁRNÍ ČÁST

ZVÍŘE NA MOSTĚ

LUBOMÍR MACHÁČEK

„To jsi ty?“ mhouřil oči rozespalý Robin. Prokop ho nočním příchodem na ošetřovnu probudil. Obývali spolu pokojík, dvě lůžka, mezi nimi stolek s igelitovým ubrusem a na stěně reprodukce obrazu Van Gogha nazvaného *Jedlíci brambor*. „Čekal jsem tě až zítra. Zabalil jsi to?“

„Tak nějak ... ze samý lásky,“ odvětil trpce Prokop, zhasl hlavní světlo a rozsvítil jen baterku u postele. Bylo půl třetí ráno. Naházel si svršky do skříňky a vklouzl do postele. Julii v té chvíli nesnášel, co mu to dělá? Nesnášel ji natolik, že zatoužil po pomstě. Ráno zavolá Naději, jestli může přijít.

Řekne, že už je volný a jestli ta překážka v jeho životě, o které se zmínila, bylo právě tohle. Rád by se také dozvěděl, jak dopadne jeho manželství. Ale chce to vůbec vědět? Až potom Naději prozradí, co se v noci ze soboty na neděli semlelo. Že přijel na opuštěný domů, našel v manželské posteli tchyni, která hlídala malého Alberta, a Julie rajdala někde po městě! Tohle se dělá? Taková zrada se neodpouští ...

Ráno Naději skutečně zavolal.

„Poplach, tady je Varšavská smlouva,“ mačkal ze sebe křečovitě vtípky.

„To seš ty, vojáčku? Stalo se něco?“ uslyšel konejšivý hlas, když po dlouhém vyzvánění vědma konečně vzala telefon.

„Potřebuju s vámi mluvit.“

„Se mnou nebo s Nadějí?“

„S oběma,“ řekl po krátkém zaváhání.

„Je neděle ... V neděli nepracuju.“

„Neuděláte výjimku?“

Udělala. Nebylo ani deset, když k ní dorazil. Čekal ho náročný den, jenom se nerozbrečet. Seděli v pokoji, vlastně to byla její pracovna, doupě, ve kterém prodávala střípky naděje svým zákazníkům. Říkala jim klienti. Měla na sobě lehké krepové šaty, které kopírovaly její tělo, tak lehké, že kdyby do nich foukl, odloupnou se jako slupka z ořechu. Ne, radši nedomyšlet. A bronzová kůže pod nimi ji sama z těch šatů svlékala ...

Žena pozná, když se mužům líbí. Poznala to i Naděje. Vojáček z ní nemohl spustit oči, trochu se zardíval. A to se k sezení záměrně jen lehce nalíčila. Jejich pohledy o sebe letmo zavadily. Aby ne. Na krku jí svítil zlatý křížek s rubínem, hlavu lemovaly pruty slámově zbarvených vlasů, svedených hřebínky do copu, který jí přepadával až na záda. Úchvatné. Ty její vlasy mu připomínaly zdobný

koňský ocas, který vídával u koňů na závodisti v Pardubicích. Co to muselo dát práce! Očekávala, že i on se bude pyšnit svým ocasem?

„Tak co se děje, vojáčku?“ Sáhla po vonných tyčinkách, aby je zapálila, ale v půli cesty jí zadržel ruku. Vonné tyčinky nesnášel, zkoušela to s nimi i Julie, ale obvykle jí snahu rozmluvil. Kouř z nich mu překrýval vůni jejího těla. „Může za to opuštěk?“

Přikývl. Jak to říct? Vědmy by měly být nevzhledné s kostnatým nosem a bradavicí na rtu. Proč utíkal právě za ní? Nabízela mu ochranná křídla, útěchu? Nebo v tom bylo něco silnějšího, o čem neměl potuchy a jen vzdáleně cítil, že zaslechl volání Sirén, kterým neodolá?

Bude to jeho smrt. Skutečně touží vědět, jestli mu byla Julie nevěrná? Nebo objevil ostrov, který není zakreslen v mapě, a chystá se na něj vylodit? Najednou se zastýděl a přitom se přistihl, že schovává ruce pod stůl. To už by bylo lepší dát si rovnou nohu za krk. Co asi řekne čarodějka řeči jeho těla? *Klidně si dej i nohy na stůl, já tě stejně prokouknu?*

„Opuštěk za to může jen dílem. Až pak, až pak vám povím detaily,“ zachvěl se mu hlas. Nebál se osudu, ale jí, krásné ženy, té divoženky, kterou očichávalo jeho zvíře a nechalo se pak drbat za ušima.

„Chápu, nechceš se svěřovat, ale tohle snad spolu zvládneme. Tak ukaž,“ přisedla si k němu na pohovku a vzala ho za ruku. Nebránil se. „Vím, ve škole vás učili, dávejte si pozor na šarlatánky! To všechno jsem už mokrát slyšela, ale já ti nabízím jen možnosti a na tobě záleží, jestli je vezmeš, nebo necháš být. O tom vlastně alternativní metody jsou. O nabídce. Nic víc, nic míň... Jen ty o sobě rozhoduješ,“ povzbuzovala ho. „Nebo chceš začít od chodidel?“ pohlédla na něho zcela vážně.

Ta dáma všechno pokazí, od chodidel! „To má být fór?“

„Vůbec ne.“

„Mám zelené ponožky a možná i díru na palci!“

„Sundáš je. Mozek, zóny hlavy, oblast šije, lymfatické cesty...“ Vyjmenovávala oblasti, kterými se hodlala zabývat. „Na nohou se můžeme také vyřádit.“

„Až jindy,“ odvětil.

„Byla ti nevěrná, vid?“ Tohle nechtěl slyšet, zatraceně!

„Láska je riskantnější podnik než politika,“ zašklebil se.

„Co ty víš o politice? Zajímá tě?“

„Vím, co je dobrý a co ne. Vím, kdo zradil a...“

„A co když se jen nechala okouzlit okolnostmi?“ skočila mu do řeči.

„Leda nějakým kašparem. A nechte toho, nemíním se o tom bavit.“

„Člověk nemusí druhého hned přistihnout. Takové věci se poznají z chování, z mrknutí oka, ze vzletného gesta, které přijde jindy než obvykle, ze slovního škobrtnutí. No, nebudu tě trápit vyslýcháním. Ani nebudu věštit, co tě čeká a co

tě nemine. Ale můžu naznačit, napovědět ... samozřejmě pokud budeš chtít,“ přefapkala prstem po jeho dlani. Lehce, lehoučce, jak by mu do kůže vepsala nějaký vzkaz.

„Lechtá to,“ kníkl jak štěně.

S Julií si psali vzkazy na záda, když leželi vedle sebe nazí. Například *Okupanti, běžte domů, čeká na vás Nataša*. Ale většina psaníček se stávala součástí jejich milostné přede hry. Bránil se tomu, teď mu však do hlavy proudily představy, jak píše vzkazy Naději. Třeba *Natašo, bylo to charašo*. Proč právě Nataša, nevěděl, možná ta říkanka v něm něco probudila. Stalo se to právě v okamžiku, kdy čarodějka bříškem prstu vyhledala jedno místo, na které přitlačila:

„Čáry na dlani říkají o osobnosti člověka víc, než bychom tušili. Čím více rýhy na jedné ruce zrcadlí druhou, tím je člověk vyrovnanější, víc si věří. Ukaž, můžu se podívat?“ sáhla po jeho druhé ruce.

„Tak pusťte.“

„Máš kvadratické dlaně, vojáčku. Jsi konzervativní, že? Trochu nesmělý. Hledáš klid, jistotu, je na tebe spolehnutí. Ale někdy se cítíš osamělý, nejistý a možná jsi i pedant. Když něco slíbíš, máš pocit, že to musíš splnit, i kdybys měl padnout. Vyznáváš hranice a nerad improvizuješ ... Láska na cizím území je pro tebe tabu.“

„Neříkejte mi vojáčku.“ Zíral na její kolena, to levé krásně drobná jizva, visela na něm jako náušnička. Šaty se jí shrnuly téměř do půli stehů. Všimla si toho, nevšimla? Jen naiva se takhle může ptát, napomenul se. Představil si, jak se na křesílku zvrátí, položí si nohy na konferenční stůl, začne je rozvírat a ovívat si klín cípem krepových šatů, jako si gejši ovívají vějířem svou tvář. *Natašo, bylo to charašo*, vzdychl téměř neslyšně.

„Cos říkal, vojáčku? Tyhle vtípky si nech na jindy, nejsem žádná kurva.“

Umí číst myšlenky? „Nic, jen mně to vyklouzlo z pusy, to nepatřilo vám.“

„Tvůj problém je žárlivost. Tak jak, jak ti mám říkat, psychologu? Nevadí, že ti tykám?“

„Jmenuju se Prokop.“

„Dobře, Prokope.“ Pustila jeho levou dlaň a pravou si položila na polštářek, kterým si zakryla kolena. Julie měla krásná lýtka, souměrná. Skoro tak krásná jako Naděje. Po kolenou Julii taky psal, i po stehnech, než je zlíbal. „Čáry na dlani jsou v zásadě čtyři,“ pokračovala Naděje. „Života, hlavy, srdce a osudu. Kterou mám začít? Asi čarou srdce, ne?“

„Třeba.“

„Ta nám napovídá, jak milujeme. Jestli je hluboká, červená, dlouhá a nepřerušovaná, vyjadřuje velkou vášeň,“ znovu mu přejela prstem po dlani. Prokop tentokrát opravdu zčervenal, totálně. Díval se na ten křížek, který se jí lehce zakýval na krku, a zdálo se mu, že se rubín rozsvítil. „Opravdu čtu vášeň, velkou vášeň ... a věrnost,“ dodala tajuplně. „Nebo sepletu?“

„Jak se to vezme,“ zvedl k ní oči. Cítil, jak se mu do penisu hrne krev, jak ta jeho anténa, kterou tiskne mezi stehny, vysílá do těla zprávy, které v něm probouzejí až dosud spící zvíře. Ty zprávy se nedaly zastavit. Snažil se své vzrušení nějak zamaskovat, jenže sálalo z celého těla.

„Stočení čáry směrem k malíčku poukazuje na žárlivost, ale to jsem již zmínila. Žárlivost je do značné míry vázána na sebevědomí.“

„Dál. Chci vědět, co bude dál!“

„Třásněnky stoupající z čáry naznačují romantické zážitky. Mnohočetné pro-
pojení s čarou hlavy prozrazuje vrtkavý milostný život a proměnlivé emoční
bouře. A vidím tam i pár malérů, které ustojíš. Takoví lidé se rozhodně nenudí.“

„To mě čeká?“ ucukl.

„Jak jsem říkala, záleží na tobě.“

Konečně měl volné ruce. Překryl si dlaněmi poklopec.

*

Na ošetřovně v kasárnách zamířil na záchod, sundal si kalhoty a představil si znovu Naději, jak má nohy na stole a cípem šatů si chladí svou škebličku.
(úryvek ze stejnojmenného románu vydalo nakladatelství Pavel Mervart 2020)

• **Kritici by měli psát pouze o dobrých knihách. Proč psát o těch, které nestojí za přečtení.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

JINDŘICH TOŠNER

TROJKA Z CHOVÁNÍ

Dostala jsem důtku, že se málo miluji
poznámku do žákovské knížky
ještěže ji nemusí máma podepsat
myslím, že na tom nebyla líp
na počty mám ale nadání
když vypočítám manželovi jeho chyby
dostanu ještě trojku z chování

MODELKY

Ještě, než se vlak rozjede
vytahují řízky
kyselé okurky
makové buchty
kolu
znaveně prohrabují kabely
modlí se k bohu
plánují s ním, jak se stanou modelkami
až vlak zastaví

VÝZVA

Hodíme se k sobě?
klopýtám myšlenkami, kuchyní k pronajmutí
studenou postelí
sny z hrníčku vzpomínání rtěnku setřely
spávala jsem sama
nevím, jak se nasazují parohy
na čem drží, když je hlava polámaná
snad se to nenaučím brzy
musíme se snažit – přijď

PODIVNÁ PACIENTKA

IVA TAJOVSKÁ

Sesterská uniforma mi ještě sedí, zatím jsem moc nepřibrala. Mířím na čtrnáctku. Při předávání služby mně kolegyně hlásila, že za paní Konířovou byla policie, už začíná mluvit. Prý přišel moc fešácký poručík v civilu – urostlý, modré oči a vlnité vlasy. Musím se usmívat, taková informace pro mě už není důležitá. Spíš mě zajímá, co se té podivné pacientce stalo. I když byla v bezvědomí, vyzařovalo z ní něco zvláštního. Těžko se to vyjadřuje. Nedotknutelného? Autoritativního? Otoky v jejím obličejí se ještě nevstřebaly a modřiny se rozlily, ale i tak je zjevné, že jako mladá musela být přitažlivá. Vlastně svým způsobem stále je.

Ve zdravotnické dokumentaci má záznam, že všechna zranění nemohla vzniknout pouze pádem ze schodů. To i mně bylo jasné hned, jak jsem jí poprvé převazovala rány. Musela by se skutálet z mrakodrapu, aby byla takhle potlučená od hlavy k patě.

Než vstoupím na čtrnáctku, podvědomě si uhlazuji vlasy. Paní Konířová zvedá ruku, když se přibližuji k jejímu lůžku. Usmívám se a zvesela mluvím o horku tam venku, o tom, co budu při jejím ošetřování dělat, chválím ji, jak se hojí i jak spolupracuje při převazování ran. Tento přístup je moje osvědčená pomůcka, funguje dokonce i když jsem unavená a dobrou náladu musím předstírat. Koutky pacientky se sunou do náznaku úsměvu. Vlhčím jí rty a uvědomuji si, jak zvláštní má oči. Mají studený nádech a jsou protkané spoustou drobných teček. Doposud je měla zavřené nebo bolestí přimhouřené, zaujaly mě až dnes.

„Máte zajímavé oči,“ usmívám se a jemně otírám zaschlé ospalky. „Ani nejsem schopná říct, jakou mají barvu.“

„Šedomodrou,“ šeptne bez zaškobrtnutí.

Můj zájem není hraný. „Připomínají beruščí krovky, to se jen tak nevidí.“

„To mi už řeklo víc lidí,“ její hlas sílí a slina se jí při mluvení natahuje mezi rty. Odsouvám stojan s kapačkami a polohovací postel upravuji tak, aby se mohla posadit. Do nejisté ruky jí vkládám čaj. Snaží se nesrkat, ale tekutina neposlouchá a je očividné, jak je jí to nepříjemné.

„Dobře, že už sama pijete,“ chválím ji, abych odvedla pozornost. Odkládám skleničku, upravuji lůžkoviny a než ji položím, kontroluji, zda se jí na zádech neobjevily dekubity. Případá mi lehčí než předcházející dny, snaží se, i při polohování mi pomáhá. Víím, že to činí navzdory bolesti, syká a její rty bělají, jak je k sobě tiskne.

Doléhá na mě únava, přesto dělám část práce i za ošetřovatelku. V té pacientce je něco záhadného, znepokojivého, zvláštním způsobem mě přitahuje. Možná to je ale jen prachobyčejná zvědavost, na sesterně se ledacos přetřásá a děvčata se předhánějí v senzacechtivých úvahách.

Narovnávám se a podvědomě si pohladím břicho. Dnešní noc byla krušná, panelák nastrádal horko předcházejících dnů a byt se nám nepodařilo ochladit. Dneska má být zase přes třicet, čeká nás další vysilující, upocený den i noc.

Jsem na odchodu a loučím se obvyklou větou: „Když budete něco potřebovat, zazvoňte.“

Cítím na ruce suchý dotek. „Co se mi stalo?“ ptá se žena naléhavě.

Nejraději bych už byla pryč z tohoto pokoj. Není mi dobře. Potřebuji čerstvý vzduch, otékají mi nohy, mám žízeň a žaludek se mi houpá.

„Nevím,“ přiznávám. „Začíná se vám dařit líp, chce to čas, určitě se brzo rozpomenete,“ snažím se ji povzbudit, ale vzápětí si uvědomím, že jí to rozpomínání může spíš ublížit.

„Umřu?“ ptá se potichu. V té otázce není úzkost nebo lpění, jen bezradnost a nejistota. Tato kratičká otázka v nemocnici čas od času zazní, ale tentokrát se ve mně něco zpěčuje říct obligátní: „Jako každý, ale teď ne.“ Tahle odpověď mi v přítomnosti této ženy najednou připadá otrepaná a laciná.

„Uzdravíte se,“ říkám povzbudivě. Žaludek se mi zase zhoupal a sucho v ústech se připomnělo.

„Nespěchejte,“ podařilo se jí zachytit můj rukáv.

„Mám práci na dalších pokojích,“ namítám nepřesvědčivě.

„Jen chvilku,“ prosí.

Proti své vůli i předpisům usedám na kraj její postele.

„Co myslíte, je tam něco?“ Tečkované panenky v okrovém bělmu zamíří ke stropu. Pot se prodírá skrz mé obočí. Krčím rameny a mlčím.

„Jste mladá, nepřemýšlela jste o tom,“ sípe zklamaně. „Ještě jste nic neprožila.“

Říká to povýšeným tónem. Copak si takhle zralá žena, prý snad dokonce bývalá učitelka, může myslet, že se těžkosti druhým, i o generace mladším, vyhýbají? Neví, že svůj kříž, mnohdy i z olova, může vláčet kdokoliv? Zažila si, jaké to je, když

se nad ženou tyčí alkoholem a cigaretami páchnoucí chlap, ještě před několika týdny voňavý, veselý a přitažlivý, klátí se a křičí, jeho pěsti šermují a ona místo toho, aby si chránila hlavu, přikládá ruce, najednou tak zoufale malé, na břicho? Zažila krátkou úlevu, když ten mužský sice zmizí z jejího života, ale vzápětí na ni dopadne nápor jiných starostí? Ví, jaké to je zůstat bez peněz a někoho blízkého? Mám jí vyprávět, jaké to bylo chodit po úřadech, žádat o pomoc, dávat všanc své soukromí, čekat na studených chodbách v chumlu chudáků nebo vyžírků, vypisovat formuláře a k nim dokládat kdeco? Dokáže si představit potupu, když jsem musela obnažovat své soukromí před otupělými, unavenými úřednicemi, abych měla na živobytí a mohla na svět přivést malého? Dokázala by si představit, jak mi bylo, když jsem později budila Tomáška do tmy a vzpouzejícího se ho vodila do školky, kde byl ze všech nejmladší? Jak se ve mně všechno kroutilo, když jsem od něj odcházela a neodvážila se otáčet, abych ho neviděla uplakaného a vztahujícího ke mně rucky z náruče cizí ženy? Zažila i ona noci, do kterých se budila, sahala dítěti na čelo a trnula, že zase ráno bude telefonovat do práce, že si musí vzít volno na ošetřování? Zůstala někdy sama s dítětem v horečkách, na strach a na tíseň, když se dívala na hubenou výplatní pásku a nevěděla, z čeho poplatí to nejnutenější?

Zlobím se na tu ženu čím dál víc. Možná ale spíš na její otázku, která mě vymrštila do časů, ke kterým se nechci vracet. Oživila vzpomínku na nejhorší noc v mém životě. Když jsem k ránu klopýtala z nemocnice s kočárkem, v něm rozpálené dítě s bolavými oušky, které už nemělo sílu plakat, a s dalšími antibiotiky v kabelce, zoufalá a nevyspalá. Sebelítost se násobila geometrickou řadou, umocňoval ji strach o syna i stísněnost z představy, jak za pár hodin zase budu telefonovat vrchní sestře, že nemůžu nastoupit do služby. Živě jsem viděla, jak to bude sdělovat kolegyním, bude jim přehazovat a prodlužovat služby a oni si pak budou na sesterně mezi sebou stěžovat, jak doplácují na tu problematickou samoživitelku.

Bude to už pět let, přesto si pamatuji každý detail té noci. Rozednívalo se, nohy jsem necítila, cesta z pohotovosti v nemocnici na druhý konec města nebrala konce. Byla jsem promrzlá, jinovatka si sedala na můj obnošený kabát a tížila. Vynesla jsem kočárek do čtvrtého patra. Malý, který sotva usnul, se probíral a rozplakal. Opřela jsem se o venkovní dveře, sunula se po zádech k zemi a představa, že syna musím převléknout, nakrmit a dostat do něj léky, mi vzala poslední zbytky sil. Chodbou se valilo syrové šero, zatoužila jsem po stavu ničeho. Pocit bezvýchodnosti dosáhl vrcholu, svíjela jsem se na chladné podlaze, vzlykot vystřídal křeče a zoufalství bezvýchodnost. Osud mi v tu chvíli ukázal tu neškodolibější tvář, vzal mi možnost utéct do světa pokoje a klidu, okradl mě i o to nejkrajnější a poslední, co člověku zbývá. Nemohla jsem tady nechat Tomáška. Ani ho vzít s sebou.

Samozřejmě teď, s odstupem času vím, že mě neokradl, ale obdaroval, donutil žít a doprovodil do časů, kdy jsem díky Martinovi a tomu malému, které čekáme, šťastná. Už mi to připadá jen jako zlý sen, ale nechci, aby ta divná žena oživovala moji dávnou úzkost. Musím hned odejít z tohoto pokoje. Křečovitě svírá moji ruku, snažím se ji uvolnit.

„Nespěchejte,“ v jejím hlase slyším cosi jako prosbu, bráním se záchvěvu soucitu. Ne, tohle už není moje práce, musím ochránit svoje hranice, než mě zatíží a vysaje sílu a energii.

„Proč neodpovídáte?“

„Na co?“ hloupě se snažím vykroutit.

„Je tam potom, něco?“ zní to naléhavě.

Krčím rameny. „Nejspíš ano. Něco lepšího,“ říkám to, co mi snad umožní konečně odejít.

„Když odpustím, bude odpuštěno i mně?“ sípe.

„Na tohle neumím odpovědět,“ říkám omluvně. Stačilo říct tři písmenka. „Ano.“ Možná jsem právě propásla příležitost, kdy jsem nevyslovila to, co potřebuje slyšet, aby se jí ulevilo a mě propustila.

„Chodila jsem do kostela mezi ostatní hříšníky. Ale poslední roky ne,“ její prsty tvarují prohlubně na mém předloktí.

„Dojednám vám návštěvu nemocničního kaplana,“ vyhrknu. Chytám se příležitosti, otevřela se mi úniková cesta. „Hned to jdu zařadit.“

„Později, snad,“ ženina ruka nepovoluje. Začíná dýchat přerývaně, sotva jí rozumím. „Měl srdeční záchvat. Prosil, abych mu podala sprej, co měl pořád nosit u sebe, nechal ho ležet na ledničce. Stačilo pro něj dojít, sundat víčko, natáhnout ruku ...“

„A?“ nechápu. Svírá mě čím dál silněji, bolí to, cítím, jak se oběma zrychluje tep.

„Představa, že se zase zmátoří ...“

„Kdo?“

„Koníř.“

„Váš muž?“

Přikyvuje. Nevím, co říct. Její potřeba svěřit se je téměř hmatatelná a já jsem po ruce. Všechno se ve mně vzpouzí a ona mi brání odejít. Udělala si ze mě rukojmí. Jak to, že se po mně nikdo neshání? Už jsem měla být na dalších pokojích a stolec s připravenými léky stojí na chodbě.

Její stisk konečně slábne a rozpíchaná ruka padá do příkrývky. Bělost nemocničního povlečení zdůrazňuje, jak je vrásčitá, šupinatá a posetá skvrnami a podlitinami. Náhlé ticho je nepříjemné.

„Chápu to dobře, že vás trápí ... ehm ... že jste neudělala něco správně?“ daří se mi zareagovat na její upřený pohled.

Mlčí.

„Zaslechla jsem, že u vás byl někdo od policie. Těm musíte všechno říct, i když možná ještě nedává všechno úplně smysl,“ snažím se říct co nejmírněji. „A nemocničnickému kaplanovi, jestli mi dovolíte ho přivést. Pak se vám uleví.“

„Mně se pořád vybavuje jen ten sprej, který jsem mu nepodala. Ale možná to bylo jindy, jinde, nevím, nic nevím. V hlavě se mi spojují věci, které k sobě nepatří, jsem z toho zoufalá.“

Začínám chápat, co ji nejvíc trápí, svědomí rádo navštěvuje nemocniční pokoje. Zpovědníka musím přivést, ne ho dělat.

„Popovídáte si s někým, kdo vám pomůže. Zařídím to,“ znovu jsem na odchodu. Její hlava se na polštáři převaluje a šustí.

„Váš ošetřující lékař vám zajistí psychologa. Nebo psychiatra.“

Prudce zvedne hlavu a nedůtklivě vyštěkne. „Nejsem blázen!“

„To rozhodně ne, ale prožila jste něco traumatizujícího, a to vám odborníci pomůžou překonat,“ mluvím opatrně, dív se neomlouvám.

„Nikdo mi nepomůže!“

„Všichni se snažíme, aby vám bylo lépe,“ dávám si záležet, aby to nevyznělo vyčítavě. Bojím se její další popudlivé reakce. Odmlčí se. Přikládá si dlaně na oči a hadička trčící z ruky udělá přímku.

„Nezlobím se na vás, ale na sebe. Že si nepamatuji, co se stalo,“ její smířlivý tón mě odzbrojuje.

„Zase bude líp. Ale teď už opravdu musím jít, zase za vámi přijdu,“ pokouším se povzbudivě usmát.

„Proč se mě pořád ten cizí chlápek vyptává, co se mi stalo?“ nese se za mnou její otázka. Musím se zastavit, ale kliku nepouštím.

„Nevím,“ ani moc nelžu. „Teď potřebujete klid na uzdravování, paní Koniřová, zkuste si pospat.“

Pacientka odvrací obličej na druhou stranu. Jsem volná. Nohy se mi podlamují, únavy a vyčerpanosti mám na rozdávání. Kdybych byla pes, hned za dveřmi bych se dlouze oklepala.

(Ukázka z připravované prózy *Mládí nepolapíš*)

- **Nasazení roušky kompenzovala odložením roucha.**
- **Byl pověřčivý, pro štěstí sáhl na kominíka. Obvinili jej z obtěžování, byla to kominice.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

JIŘÍ FALTUS

HRBATÉ NITĚ

Velblouda lákají ouška jehly,
v jejich prolézání je už zběhlý.
Prolézá je bez problémů hbitě,
na cívkách teď máme
jen hrbaté nitě.

MODŘÍN

Modřín z výšky hází šišky,
vyznej se v tom stromě,
vrhá je i po mně!
Strefuje se, hází,
celkem bez nesnází,
letos jako před rokem.
Modřinu mám pod okem,
takže – co mi schází?

ČERNÝ MRAK

Je to pravda, je to tak,
vítr přihnal černý mrak.
Kde se vzal, tu se vzal,
kroupy nám nasypal
i do hrnce na sporák.

PODNOS

Hlava už nechce nosit nos,
začala šetřit na podnos.
Podnosem bude mi pod nosem
otáčet sem a tam, tam a sem.

SLONÍ RÝMA

Netahejte za nos slona,
onemocní, čili stoná,
dlouho z toho churaví,
jeho nos pak vyžaduje
moc náročné opravy.
S dlouhým nosem
má potíže značné –
na začátku rýma skončí
a na konci začne.

PŘES PLOT

Žirafa není hloupá,
nevidí-li
přes drátěný plot,
vyzuje se z bot
a na špičky si stoupá.

Z nové sbírky *Brokolice pro Broka* (vyd. ALFA-OMEGA, 2020)

Z deště pod okap

Moskva nás má v područí, žehral každý druhý.
Teď nám vládnou pro změnu hvězdičky a pruhy.

Polistopadová

Hleděli jsme k západu, jak tam skvěle žijí.
Bohužel jsme zůstali pouhou kolonií.

EPIGRAMY ŠTĚPÁNKY SAADOUNI

VAKCÍNA STRACHU

JANA BURČÍKOVÁ

Laura zprávu zachytila jen s nepatrným zpožděním. Nenechala se melodií složenou ze tří vtíravých tónů vyrušit. Pročítala právě nejnověji vydané statistiky, a aby se v nekonečných tabulkách úhledně vyplněných čísly o počtu nakažených, zemřelých, vážně nemocných, méně vážně nemocných i těch, které vážný průběh nemoci údajně teprve čeká, neztratila, dělala, jakoby signál o došlé poště přeslechla. Nebyla z těch, kdo by všem těm stroze výmluvným údajům věřil. Věděla své. Inteligentní, vzdělanou ženu s dlouhodobou praxí v oboru by pravdivosti předkládaných dat nepřesvědčil ani těžkooděnc s kulometem v ruce. Přesto potřebovala být v obraze. Když pro nic jiného, potom proto, že stále ještě žila v tomtéž světě, ve kterém se odehrávalo bezpráví, jež nemělo v dějinách onoho světa obdoby. A i kdyby se tu s ní už nepočítalo, byl tu ještě někdo, kvůli komu ji nepřestávalo zajímat, jak si ten pomatený svět, do něhož ho měla co nevidět přivést, ať už zdánlivě nebo doopravdy vede. Nehltala informace, jenom je vnímala.

Po prvním vyřazovacím kole, které se odehrávalo tak nějak samo od sebe, střídala ty, jež se hodilo mít i nadále na zřeteli, a zbavovala se těch, které považovala za ostudný klam a lež. Nevěřila, nemohla uvěřit, že za ztrátami na životech stojí stále ještě pouze *baron*. Zнала totiž strach a jeho mučivé schopnosti. Jeho nelítostné týrání, to bylo to, co přivádělo oběti k rozhodnutím, v nichž nacházeli vysvobození. Sama však nebyla přesvědčená o tom, že na toho, kdo se smrti dobrovolně odevzdá, čekal nějaký vysněný ráj. Nevěřila dokonce ani na pomyslnou úlevu, jež by měla sebevraždě následovat. Neměla pro to žádné důkazy, ale intuice jí nedovolovala, aby i ona podlehla falešným nadějím. Laura byla od narození bojovnice. Měla-li by skutečně zemřít, pak jedině v bitvě s krví na hrudi.

Není to dnes poprvé, co se dozvídá o neskutečném, neuvěřitelném poměru úbytků a přírůstků. Není to složitá matematika. Vystačí si i se svými základy z gymnázia. Nechce tomu rozumět, ale jinou možnost nemá. Došlo k tomu, co museli předpokládat. Jak by se mohly rodit děti, když se k sobě lidé bojí přiblížit? Laura odpočítává čas. Je polovina června. Na začátku září vpichovala první dávku vakcín ...

Šokovalo ji to včera, stejně jako před týdnem. Ani dnes nedokáže být klidná. Vymírají. Tempem, jaký si sami určují. Desetitisíce denně. Na celém kontinentu to dělá statisíce. Haldy mrtvol. Prý se pálí na hranicích. Oheň jako oheň. Krematoria už dávno nestačí ...

Laurou projede mráz. Oknem za zády k ní proniká jasné světlo letního dne. Slunce natahuje své sáhodlouhé údy, aby ji potěšilo. Aby z ní vysálo skepsi, jež by ji mohla pohřbit stejně jako ty ubožáky, kteří to vzdali.

Vzedmuté břicho se náhle zavlní. Právě včas, aby neupadla v beznaděj. Položí si volnou ruku tam, kde se na moment vyvrásnilo pohoří. Možná patička nena-rozeného. Nebo pěst? Že by bojovník po mámě?

Laura nastaví tvář slunci. Nebylo by od ní fér nepřijmout jeho milodary. Sta- vět se k jeho dobré vůli zády... Levá ruka uvízla na květině, jež stále neúnavně prokvétá pyžamo. Je to totéž pyžamo, ve kterém ji Bedřich viděl naposledy. Laury oblíbené. Nejen z nostalgie vzpomínky na muže, jehož zmenšenina jí tak odvážně zalomcuje břichem. Tohle pestré, loukou rozkvetlé pyžamo má v sobě mnohem víc. Je to flanel, který hřeje, o rozměrech, do nichž se stále ještě vejde, aniž by se jí švy zarývaly do kůže. Nepamatuje si už, kde k němu přišla. Jak se jí v šatníku ocitla věc, jež svou velikostí její původní míry několikanásobně přerůstala. Jestli jí ho někdo daroval, nebo ho po někom zdělila... „Počkej ještě, maličký. Nepospíchej,“ chlácholí matka své nenarozené děcko. Je jí najednou tak vzácně fajn, vystavené sluníčku s dlaní na životě, jenž by ji měl každým dnem opustit.

Přivře oči. Představí si svoje štěstí. Je moc dobře, že jí o sobě dává vědět. I když jí svými kopanci rozhodně nehladí, je to ten nejúžasnější dotek, kterého se kdy mohla dočkat. Někdy se jí až zastaví srdce. Jakoby jej sama vyzvala ke klidu, aby spolu nerušily to maličké. Jako zrovna v tuhle něžnou chvíli. Laura se zhluboka nadýchne a zadrží dech. Úzkou štěrbinou mezi víčka do ní vtéká blahodárnost hvězdy, která jí má tolik ráda. Laura posílá do svého břicha lásku, jež si s láskou laskavého slunce v ničem nezadá. Proudí do ní světlo, rozlévá se v ní jako povodeň zkraje jara, nedbá břehů, nemá slitování. Ona jeho troufalost vítá jako hosta, na kterého dlouho čekala. Na mírných vlnách záplavy se houpe kolébka. Možná je to lodička vydlabaná z kůry, možná pouhý list stočený do lavórku. Teď! Teď za- hlédla dvě drobounké, buclaté ručky. Vzápětí se nad zadní palubou mihne nožka. Její pohyb je neohrabaný, nemá žádný cíl. Náhodné vymrštění nahého tělíčka novorozeněte. Laura se přinutí k ještě delšímu zadržení dechu. Nechce narušit ticho. Tuší, že pro ni chystá překvapení. Nemá problém být trpělivá. Ovládnout své vlastní potřeby, aby se dočkala toho, co si vroucně přeje.

„Uáá...gr...gr...gr...“ ozve se náhle, jako když nad ztichlou krajinou proletí pták. Pak ještě „mlask“ a znovu „uááá...“. Docela jemňounké zabroukání mláďete. Nevinné jako holátko samo. Není v něm ani smítko strachu. Jen důvěra a příslib. Jakoby jí říkalo: „Jsem tu. Hleď si mě...“ Její děťátko. Už brzy jí všechno poví. Už brzy mu všechno poví...

Zasnila se, ale je stále tu. S přístrojem, jenž je jí jediným společníkem, v ruce, vrací se pomalu k realitě. Nikdy nebyla prostší. A nikdy pro Lauru nebyla smysluplnější. Bude jí devětačtyřicet a stane se poprvé matkou. Porodí dítě. Kolikrát se v noci vzbudí a nemůže tomu uvěřit. Žádný sen už nikdy nepředčí skutečnost, že v ní roste nový život. Navzdory všemu, všem opatřením navzdory, celému

světu navzdory ... Není pravda, že na starém kontinentu se už pouze umírá. Ona bude rodit ...

Ještě neví jak a kdy, ale je si jistá, že to zvládne. Bude sama, jen ona a ten ubohý tvoreček. Nikdy to nedělala, nikdy při tom ani nebyla, ale nenapadá ji, že by si s příchodem svého synka nevěděla rady. Nepochybuje o sobě, zrovna jako nepochybuje o něm. Stal se zázrak. A nestal se jen tak pro nic za nic. Ona tomu zázraku jen pomůže. Nic víc. Nechá se vést. Nemůže se nic stát. Když nedovolí své moci, aby se připlekla tam, kam nepatří, když jí nedá příležitost, aby se předváděla, bude všechno dobré. Nemůže to neumět. Je přece žena. Příroda ji takovou chtěla. Ona se jen ponoří do svého ženství, jakoby se ponořila do lázně z horké čokolády. Vychutná si všechno, co se bude dít. Nabídne se bolesti. Ponese ji s hrdostí na to, že ji smí nést. Otevře se světlu, které do ní vstoupí, aby z ní ve své náruči vyneslo poklad. Laura důvěřuje světlu, zrovna jako její děcko důvěřuje jí.

Nechce se jí rušit onu nádhernou, teplem prostoupenou chvílí u okna, za níž se slunce důstojným krokem dámy přibližuje k polednímu vrcholu. Skloní hlavu, aby si prohlédla prozatím stále pouze samu sebe. Svůj vzdušný břich pod pyžamovým kabátkem, který už nedosáhne ke kalhotám upevněným k podbřišku. Cítí, jak jí pás holé kůže na spodní části břicha sálá horkem odraženým od okenní tabule. Přiloží na něj svou volnou dlaň. Je zpocená, povšimne si a vtom se jí zatočí hlava.

Není to onou zpocenou dlaní, ba není to ani štěstím sálajícím z oné blažené chvíle. Je to docela obyčejná, reálná, svírající bolest, kterou Laura ucítí pod svou zpocenou dlaní. Není to poprvé. Ale tentokrát je to mnohem silnější. Opravdovější, naléhavější. Zachytí se podhlavníku křesla, jež jí po celou dobu stálo za zády. Několika neobratnými pohyby se do něj stočí. Jako tlustá, nemotorná kočka se snaží uvelebit se v měkkosti, jež ji obklopuje. Na moment téměř ztrácí vědomí. Když procitne z mátoh, je její mysl rázem jasnější, bystřejší. Otevře si poslední přijatou zprávu. S hlubokým prodýchnutím vzdalující se bolesti čte:

„Jsi v pořádku?“

Usměje se nad příznačností otázky, na niž se nezdráhá odpovědět.

„Nikdy jsem nebyla více v pořádku než právě teď,“ odepíše a odešle ...

(Úryvek ze stejnojmenného rukopisu)

- **Přišel s dobrými nápady, odešel se špatnými zkušenostmi.**
- **Když o někom víme něco nelichotivého, měli bychom to raději zapomenout.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

ZDENĚK JIRÁSEK

JEŠTĚ

Chtěl bych ještě pár let
Snad v sobě ještě vydoluji
a rozdám
pár kapek radosti
Snad ještě prožiji něco krásného
Halleyovu kometu už nevidím
Stejně jako mrtvé přátele
Ale lásku
lásku bych ještě zažít mohl

TEĎ NEMOHU

Že už mám jít, pane
Že už jsem tu promarnil svůj čas
Ale já teď nemohu
Mám zde ještě nedokončenou lásku

NAPLNÍM SVŮJ DŮM

Naplním svůj dům poezií
Budu chodit a trousit verše
dokud nebudou až ke stropu
Budu je dýchat místo vzduchu
A hlavně
nebudu nikdy sám
I když...
Pro všechny případy
naplním ještě sklep vínem

ŽIVOT

Ze zrcadla se na mě dívá
jiný člověk než včera
Anebo to bude tím
že včera jsem lépe viděl

(Básně z nevydané sbírky Vějíře vrásek)

CO ČLOVĚK NEUDĚLÁ PRO KAMARÁDA

FRANTIŠEK UHER

Jako nadšená houbařka se toho dne vypravila na houby, třebaže ještě moc nerostly. V polovině července, třináctého, podle pranostiky toho dne Markéta házela srp do žita. Když se dlouho nevracela, manžela to znepokojilo a počátkem října se dostavil na policii, aby ohlásil její zmizení. Policisty zaujaly dvě věci. Jednak pozdní ohlášení události, jednak minulost samotného ohlašovatele Petra Sluníčka. Měl hodně společného s hokejistou. Celý život se pohyboval na tenkém ledu, rád se pral, a proto často usedal na trestnou lavici. Kariéru začal v sedmnácti, když vyloupil venkovský obchod. Dostal podmínku, mladá soudkyně patrně přihlédla k argumentu, že šlo o samoobsluhu. Další soudci již se shovívavostí neplýtvali, v padesáti měl odpykané čtyři tresty.

Ani Marie Sluníčková neměla pověst čistou jako sklíčko v mikroskopu. V mladších letech si ráda ohřívala ruce v cizích kapsách. Většinou jí něco uvízlo za nehty. I menší kořist ji těšila. Každé bankovce vyznala lásku. Bankovky nemluví, někdy však žalují. Podle otisků prstů policisté poznali, komu odcizila svazek tisícikorun,

a stavení Sluníčkových v osadě Lhotka na pár měsíců osamělo. O psa a slepice se staral soused Osolobě, starý mládenec, populární harmonikář sbírající a prodávající samorosty. Dobrák od kosti. V zimě se staral o krmelce a sypal ptáčkům do třech krmítek. Bydlel v protější stráni, v létě na sebe se Sluníčkovými neviděli, v zimě se dalo poznat, kdy u sousedů zatopili. Další tři lhotská stavení se změnila v rekreační objekty. Vzhledově pookřála, ale po většinu roku zela prázdnotou. Osada Lhotka patřila k obci Smilova Lhota. Měla pověst smolařské vesnice. Někteří obyvatelé nepatřili ke konstruktivním žívlům společnosti a policisté se netajili názorem, že by si mohli ve Smilově Lhotě otevřít expozituru. V posledních letech se stala středem pozornosti v mnoha směrech. Také náležela k obcím, v nichž docházelo k občasným ztrátám oblečení. Tu zmizel v hospodě kabát, klobouk nebo čepice, tu ze zahrady vyprané oblečení, dvakrát někdo ulehčil šatníku v nezajištěném objektu, z nezajištěného auta se ztratil obnošený kožich, ale zůstala taška s půlmilionem v českých korunách. Pro někoho zanedbatelná částka, kterou je třeba mít stále po ruce. Na vesnici se stále příliš nezamyká, když někdo jde nakrmit králíky nebo obrátit za stodolou posekanou trávu, ani klíčem neotočí. Zejména když má psa. Zůstalo u dvou případů vloupání. Ke krádežím docházelo nepravidelně. Ojediné hlášení přišlo z města, že šňůry na dvorku zmizely dámské plavky. Většinou nešlo o drahé věci, novější nebo starší, to bylo zloději putna. Pouze dětskému oblečení nevěnoval pozornost.

Eo ipso, jak říkali staří latiníci, tedy *právě proto* vymezila policie potenciální pachatele. Hledala mezi bezdětnými. Finanční poškození nebylo horentní, patrně se nic nedostalo na bleší trh. Existoval předpoklad, že mnozí poškození ztráty ani neohlásili. Po konzultacích s psychiatry byla vytyčena teorie, že pachatel trpí vzácným neduhem zvaným eónismus, touhou oblékat se do cizích obleků. Zatím však nikdo nezahlédl vlastní oblečení na jiném člověku.

Zmizení Marie Sluníčkové vzbudilo pochybnosti zejména vzhledem k pozdnímu ohlášení. Vědělo se, že Sluníčková je trošku šarlatánka, bludařka a pověřivá osoba. V pátek se u Sluníčků nevařilo, nepralo, nedělalo, neboť pátek nešťastný je den. Stejně tak třináctého. Do práce pochopitelně museli. Sluníčko do kame-nolomu, Sluníčková do drůbežárny. Od dětství věřila na anděla strážného. Jak to vypadalo, tentokrát selhal. Dlouhá prodleva mezi zmizením Marie Sluníčkové a ohlášením jejího zmizení se ovšem nedala pominout. Soused Osolobě, uživatelé rekreačních chalup, ženské z drůbežárny i známí z okolních vesnic zastávali názor, že se Sluníčkoví zase porafali, dali si pár facek a Sluníčková odjela k sestře na Šumavu. V drůbežárně jí drželi místo, o které stejně nikdo nestál, věděli, že se vrátí. Obvykle trucovala dva tři týdny.

Petr Sluníčko se vyjádřil stejně. S policií spolupracoval, působil věrohodně, ale nebyl žádné ořezávátko, věděl, že v případech zmizení se vyšetřování soustřeďuje na rodinu nebo blízké příbuzné.

„Co si vzala s sebou?“

„Nic. Jako obvykle.“

„Oblečení?“

„Mají se sestrou stejné postavy.“

„Kabelku?“

„Leží v almaře.“

„Doklady?“

„Jsou v kabelce.“

„Jak to víte?“

„Díval jsem se.“

„Peníze?“

„Mařka měla stále prachy ulité bokem,“ pravil Sluníčko. „Pokaždé se ztratila jen tak nalehko. Jako kdyby šla na záhon pro pažitku. A pak... Však víte, paní! Mařka si uměla peníze obstarat. I když v poslední době už dala pokoj, naříkala na chromé prsty.“

„Když šla na houby,“ pravila nadporučík Slámová, „jistě si na ně něco vzala.“

„Košík. A kudličku. Takovou klukovskou rybičku. Ty jsem nenašel.“

„Nepohádali jste se?“

„Právě to mi nejde na rozum. Už pár týdnů jsme si nezkřivili vlásek na hlavě. Přestal jsem s hospodou. Našli mi cukrovku. Jak já si na sladké potrpěl! A šmytec! Utrum! Pravidelně si píchám. Marie neměla důvod ke stížnostem. Facku nedostala od jara.“

„Nespojil jste se s její sestrou na Šumavě?“

„Bydlí v Srní,“ pravil Sluníčko. „Telefonický kontakt jsem neměl, tak jsem jí poslal líbesbríf, i když jsme se nikdy nemuseli. Odjakživa Marii přemlouvala, aby se mnou vyrazila dveře, protože jsem kriminálník a chalupu zdědila po rodičích ona. Slíbila, že jí dohodí jiného chlapa. Staňa mi zavolala. Ona se jmenuje Staňa, víte, paní?“

„Teď už to vím,“ řekla nadporučík Slámová upjatě, oslovení paní nesnášela. Jednak byla slečna, jednak byla policistka s hodností, které si vážila.

„Staňa mi zavolala obratem, že Marii od zimy neviděla a že se od jara neozvala.“

„Nebylo jí to divné?“

„Měla svoje starosti. Pořádila si nového chlapa.“

„Vaše švagrová Stanislava?“

„A o kom mluvíme, paní? Myslela si, že Marii ten chlap vadí.“ Sluníčko nasadil šelmovský úsměv, jakoby jej něco náramně pobavilo. „Během hovoru padlo jeho jméno. Vodsedálek. Dokonce Mikuláš! Kolik Mikulášů Vodsedáleků v republice napočítáte! Já jsem pro ni byl kriminálník, který dělá rodině ostudu. A představte si, ta moje počestná švagrová si nabrnkla Vodsedálka, který se mnou seděl na Borech! Není to sranda?“

„Větší legraci bych měla z toho, kdyby se vaše paní vrátila nebo kdybychom ji našli,“ řekla nadporučík Slámová. „Vaše paní je nezvěstná skoro tři měsíce. Nepořídil jste si nějakou náhradnici?“

„Ale jo,“ přitakal Sluníčko. „Stejně byste na to přišli, jestli vám to už nějaká dobrá duše nedonesla převázané mašličkou. Kamila Klofáčová, dvaapadesát, Hřebcín osmnáct. Jezdí po vsích a ošetřuje dlouhodobě nemocné a přestárlé. Pro sousedy pracuje její manžel v cizině, ale ve skutečnosti krouťí poslední podzim v nápravném zařízení, jak to říkají v televizi. Pouštěl do oběhu zbrusu nové, po domácku vyrobené stovky, ale zapomněl, že každá má dvě strany. Občas za Kamilou zajedu, aby jí nebylo smutno. My chlapi uděláme manželkám, co jim na očích vidíme. Zejména těm cizím. A co by člověk neudělal pro kamaráda!“

„Tak to sepíšeme, pane Sluníčko,“ pravila nadporučík Slámová stroze, podobně jalové tlachy se jí hrubě přičily.

„O Kamile také?“

„Tu zatím vynecháme.“

— — —

Babí léto vzalo za své, listopad se krčil za vraty, vyslal první špehy v podobě chladných a větrných dnů. Policisté Slámová a Kmoch zavítali ke Sluníčkovým. Zamčeno, zabeďněno. Pozdravil je pouze pes s klasickým rodokmenem – co ves dala.

„Zajedeme ke kominíkovi,“ rozhodla Slámová. Kominíkem myslela Sluníčkových nejbližšího souseda Jiřího Osolsobě. Řemeslo nedělal, zdraví má každý jenom jedno. To, které ztratil. Do výšek ani pomyšlení, dal se na kamnařinu. Bydlel v roubené chalupě, o kterou měli zájem zbohatlíci i blízký skanzen, ale Osolsobě nechtěl o prodeji ani slyšet. Pro jistotu nikoho nepouštěl dovnitř, zvědavci nemuseli vědět, jak si bydlení zvelebil. Když policejní vůz zastavil před vraty, vyšel policistům vstříc.

„Pší čas,“ pravil místo pozdravu a vyhrnul si límec starého hubertusu, který mu byl trochu těsný. „Co mi nesete?“

„Pozdrav od policejního prezidenta,“ řekla nadporučík Slámová.

„Co mi vzkazuje?“

„Abyste nám vyšel vstříc. Pátráme po paní Sluníčkové.“

„To děláte dobře, ale kde té je konec! Neříkal jsem vám, že už párkrát zdrhla? Té pohádce o sestře na Šumavě nevěřte! Frnkla s nějakým chlapem, na to vemte jed! Až ho Mařka přestane bavit, ona dokáže být hodně protivná, pošle ji šupem zpátky!“

„Poslyšte, mistře,“ řekl podporučík Kmoch, „Sluníčková opravdu utíkala k sestře na Šumavu, to je ověřené. Dokonce tam někdy chodila se sestrou vypomáhat do hotelu. Pravda, nikdy to netrvalo tři měsíce! Tentokrát tam skutečně není!“

„Mně je divná jiná věc,“ poznamenal Osolsobě a zaposlouchal se. „Slyšíte?“

Slyšeli. Od stavení do údolí dosud stály sloupy s elektrickým vedením. Vítr hrál na dráty. Něco jako bájná Eolova harfa, strunný nástroj rozezněný větrem, přisuzovaný mytickému vládcí větrů.

„Psí čas,“ posteskl si Osolobě znovu. „Vedra mi nevadí, déšť mi nevadí, ale vítr nemám rád. Když v zimě skučí metelice... Ty sloupy s dráty asi zapomněli odstranit.“

„Neodbíhejte,“ nabádala jej nadporučík Slámová a pro jistotu si přidržela čepici, nerada by ji honila po polích. „Jestli chcete mluvit o Klofáčové z Hřebčína, tak nám nesdělíte nic nového.“

„To mě napadlo. Petr u ní zůstává i přes noc. Večer nesvíí. Klofáčová je dobrá pečovatelka, lidé ji mají rádi, ale až Klofáč přijede z té ciziny, začne mela! Určitě se někdo postará, aby se dověděl, co Kamila tropí!“

„To ovšem nemá nic společného s paní Sluníčkovou,“ poznamenala Slámová. „Myslíte?“

— — —

Rozjeli se do nedaleké vesničky Hřebčín. Jedenáct obydlených stavení, dvě ruiny, o které nebyl zájem, na návsi stařícký památník padlých, autobusová zastávka a mohutná vetchá lípa, spoutaná železnými obručkami.

„Tak mě v noci napadlo,“ poznamenal Kmoch, „jestli jsme něco nezanedbali. Co zmizela Sluníčková, neztratily se v okolí ani pánské trenýrky nebo spodnička.“

„Podezříváš Sluníčkovou? Podle ženských z drubežárny si na sobě dávala záležet. Proto se jí kdysi dařily kapesní krádeže. Byla pěkný vzorek ženského pokolení. Dávala si na sobě záležet i doma.“

„Na pořádek si potrpěla,“ uznal Kmoch.

„Mně leží v hlavě kominík,“ pravila Slámová. „Celé dny je mezi lidmi. Stále jezdí po vsích, všichni ho znají, nikomu není nápadný... Ten jeho hubertus, snad po mladším bráchovi... A nerad pouští do stavení cizí lidi!“

„Inu,“ ozval se Kmoch po kratší odmlce, „něco na tom je. Ale vidíš spojitost se zmizením Sluníčkové?“

„Třeba ho prokoukla,“ řekla Slámová. „Náhodou. Stačilo, aby si vyčíhal, až půjde na houby... Určitě věděl, že občas vezme nohy na ramena a Sluníčko nebude chvátat s ohlášením její nepřítomnosti. Zejména jestli to už táhnul s Klofáčovou! Ta také putuje celé dny od stavení ke stavení!“

„To by šlo,“ připustil Kmoch, „jenže to stále nevysvětluje zmizení Sluníčkové! Kriminálka se tím dost intenzivně zabývá. Třeba už něco...“

V té chvíli uslyšeli naléhavou výzvu: „Kde jste?“

„Dva kilometry před Hřebčínem.“

„Tak přidejte plyn. V Hřebčíně došlo k výtržnosti. Nějací Klofáčovi. Klofáče dneska ráno pustili z vězení, zbytek trestu mu změnili na podmínku. Přistihl

manželku s nějakým chlapem. Událost hlásili záchranáři. Už se vracejí s pacientem do nemocnice.“

„S pacientem? Nebo s pacientkou?“

„To poznáte.“

— — —

Když projeli zatačkou na náves, spatřili hlouček, který se rychle rozcházel.

„Nikdo se nechce zaplést do takové patálie,“ pravil podporučík Kmoch. „Však také možná nikdo neví, co se u Klofáčových seběhlo.“

Zastavili před vysokými vraty se stříškou. Stavby rozličného účelu chránily dvůr před zvědavými pohledy. Reprezentovali zákon, rázně vstoupili do dvora. Na zápraží stála žena, jejíž oblečení doznalo viditelné újmy. Na hlavě měla pánský klobouk, na sobě sako, které také vypadalo jako pánské a mělo téměř utržený rukáv. Na tváři se vybarvovala velká modřina. Celá vypadala, jakoby prchala křovím.

„Jak je, paní Klofáčová?“ otázala se nadporučík Slámová skoro sveřepě, žádný soucit, žádné pochopení.

„Co je vám do toho?“ vyjela žena zlostně.

„Sanitka odvezla zraněné.“

„Jenom zraněného.“

„Koho?“

„Manžela. Co ho napadlo, vrátit se bez ohlášení! Šel na mně s topůrkem.“

„Jenom s topůrkem?“

„Sekera se minulý týden ulomila.“

„Kde ji máte?“

„V kůlničce. Topůrko se válí ve světnici na podlaze.“

„Kdo vašeho manžela zranil?“

„Nikdo! Udělal si to sám!“

„Nebo se přičinil pan Sluníčko?“

„O tom hrdinovi raději mlčte! Vyskočil oknem do zahrady a zdrhnul.“

„Čím jste manžela zranila?“

„Já ne, to on,“ hájila se Klofáčová hystericky. „Jak se po mně topůrkem ohnal, zakopl o povalenou židli a praštil se hlavou o roh sporáku. Ještě je celý od krve.“

„Sporák?“

„Ten také. Manžela jsem ošetřila, ale neprobral se z bezvědomí, tak jsem zavolala záchranku.“

„Podíváme se,“ řekla nadporučík Slámová autoritativně a hrnula se dovnitř. Klofáčová jí zastoupila cestu, došlo ke kratší strkanici, na kterou doplatil klobouk, marně se ho pokoušela zachytit.

Sebral ho podporučík Kmoch a nahlédl dovnitř.

„Ejhle,“ pravil, jako kdyby právě vyhrál na los milion. „Iniciály JB! Jan Beneš. V zimě se mu ztratil klobouk v mrákovské hospodě, když tam obědval.“

Vynervovaná Kamila Klofáčová se přestala ovládat a vyrazila nespisovnou výzvu, vyzývající policisty na nerealizovatelnou cestu. V komoře stála rozměrná skříň s pestrými kořistí, nastřádanou za několik roků.

— — —

Různé manifestace a koncerty pod širým nebem byly znamenitou příležitostí pro všelijaké nenechavce. Při jednom podzimním dopuštění na brněnském náměstí zadrželi příslušníci speciálního policejního útvaru zkušenou, promyšleně organizovanou a delší čas sledovanou skupinu kapsářů rozličného věku, různého pohlaví a národnosti. Jedinou českou státní příslušnicí byla Marie Sluníčková.

JANA BEDNÁŘOVÁ

ZELENÝMA OČIMA

Dívám se dlouze
do koruny stromu,
až skrze jeho zelené oči
vidím.

Zvlněnou křivku hor
s příkrčenými doupaty lidí.
Dramata osudů pod střechami,
kde se tasí láska neláska.

A přitom každé ráno
je po člověčím očištěno.

Je lehké chytat věčnost
jen tak ze vzduchu,
z klátivého poryvu větru,
ze sotva dotýkajícího se slunce,
z vody,
ve své žíznivé průzračnosti
pamatující na život.
Ale jednou i z kořenů
se vysvlékneme
a spolu s listy nadechnem.

ODSTÍNY

Pásly se
na bílé stráni
ovečky barev
stříhaných za rosy.

Osud motá klubíčko hadí.

Snad
padne mnoho mlhy,
než hrudní kost
zbělí.

Slepnout
po písmenech,
pouštět se básní
jak bílých holí?

POD PADAJÍCÍMI KMENY

Stromy,
když přitakávají smrti,
z hloubi
vyrvou se zemi.

Noc s divoženkami
rojí se,
přepadá,
sbírá se.

Čepel měsíce
je sousto z bílé tváře.

ZA HLASEM SVÉHO SRDCE

PAVEL PEŠÁT

„Vyprávěj mi, taťko, o tom, jak Valentin bojoval se svým bratrem v Rusku a jak se tam pak zamiloval,“ poprosil jsem, když jsme už večer leželi každý ve své posteli v prostorném obývacím. Ve velkém stavení v jedné jihomoravské vsi, kde se tento pokoj nacházel, vyrůstal můj táta do svých devatenácti let.

Taťka mlčel, tak jsem svou prosbu zopakoval.

„Začnu krátkou vzpomínkou na své dětství a Valentina, i když jsem ti už o něm leccos vyprávěl,“ spustil najednou táta „Vzpomínám si na chvíle, kdy jsem býval kluk jako ty a také jsem Valentina prosil, aby mi opakovaně vyprávěl o zážitcích s Karlem z první světové války a jak se pak v Rusku zamiloval. Pokud si vzpomínám, tak Valentin mému přání snad vždy vyhověl. Měl mě moc rád, i když býval často přísný. Také jsem musel pomáhat v domácnosti i se zvířaty ve statku. Jak už víš, tak když mi byl rok, zemřel mi táta na rakovinu. Tehdy vyzval Valentin mou mamku, která byla jeho sestrou, abychom se nastěhovali k němu a jeho ženě Bertě do tohoto domu. Od té doby pomáhali mamce s mou výchovou a měli mě rádi jako svého syna, protože sami mít děti nemohli. Kdyby Valentin dosud žil, měl by tebe i Radka určitě také moc rád, stejně jako vás má ráda teta Berta.“

Ne poprvé i mě napadlo, že je škoda, že už Valentin nežije. Určitě by měl radost, kdybychom jezdili z východních Čech s rodiči já a bratr Radek do tohoto domu na jižní Moravě i za ním. A určitě by se podobala radosti, kterou dává najevo z našich návštěv i teta Berta. Při té úvaze jsem si vybavil i to, jak si bratr občas vezme tetin čakan a honí ji s ním z legrace kolem velkého kuchyňského stolu a jak

radostně se přitom teta směje. Jen občas si trochu posteskne, že za ní jezdíme jednou, nanejvýš dvakrát do roka.

„Když začala první světová válka, pokračoval tatka, „Valentinův bratr Karel byl už nějaký rok velitelem z povolání v rakousko-uherské armádě. Měl hodnost rotmistra a jako nižší důstojník velel rotě asi šedesáti vojáků.“

„Znám je oba z fotky v tvém albumu,“ připomněl jsem mu. „Karel tam sedí s šavlí u pasu a okolo něho stojí asi čtyři vojáci a jeden z nich je Valentin.“

„No vidíš, jak si to pamatuješ. Ta fotka je z doby, kdy se chystali na frontu. Karel byl mezi svými vojáky oblíbený. Měl výborné organizační schopnosti a smysl pro povinnost. Kromě toho byl velký fešák a rád se hezky oblékal. Valentin byl mezi nimi nováček. Když se krátkou dobu předtím dozvěděl, že má Karel odjet s vojáky ze své roty na východní frontu, chtěl se k nim přidat . . .“

„A to se nebál?“ přerušil jsem tatku. „Ve válce se přece zabíjejí lidi!“

„To víš, že se bál,“ pokračoval táta. „S Karlem ale odmalička vyrůstal. Vždy si rozuměli, i když byl Karel o celých deset let starší. Naučil Valentina hodně věcí a vždy ho vychovával s velkou trpělivostí. V roce 1915, když přišel rozkaz, že má odjet Karel se svými vojáky na frontu, bylo

Valentinovi teprve šestnáct let. Toužil tehdy po dobrodružství, a navíc věděl, že jako voják dostane jídlo i oblečení zdarma, a ulehčí tím situaci rodičům, kteří neměli moc peněz. Problém byl ale v tom, že rukovat na frontu se mohlo až od osmnácti.“

„To ho musel k sobě do roty Karel propašovat?“ zeptal jsem se, protože ne vše jsem si z tátova dřívějšího vyprávění pamatoval.

„Valentin zalhal. Řekl, že mu už osmnáct bylo. Byl to chlap jako hora, vypadal o dost starší, a tak mu možná uvěřili, možná se za něho přimluvil i Karel. Podstatné bylo, že Valentin byl odveden, a dokonce ho přidělili do Karlovy roty. Všichni byli zařazeni k 54. regimentu, což je napsáno i na té fotce, kterou znáš. Tento pluk bojoval už v roce 1914 na haličské frontě, kde ztratila rakousko-uherská armáda víc než čtvrtmilionu mužů.“

„A pak bojovali Valentin s Karlem společně, že jo?!“ hořel jsem nedočkavostí, až začne tatka vyprávět o zážitcích obou bratrů z války.

„Společně bojovali v Rusku déle než rok a prošli řadou bitev. Když přišli na frontu, Valentin i spousta dalších vojáků si uvědomili, že válka a zabíjení jsou mnohem horší, než si kdo z nich představoval.“

„A to musel zabíjet lidi i Valentin?“

„Každý kdo chtěl přežít, musel zabíjet. Valentin i miliony dalších vojáků, i když zabíjení nenáviděli,“ řekl táta. Správně pochopil, že spíš než odpověď, kterou jsem tušil, potřebuju znát její vysvětlení.

Zadíval jsem se směrem, kde stál hned u mé postele vysoký noční stolek. V husté tmě jsem nedokázal rozeznat ani jeho obrysy, uměl jsem si ho ale docela

dobře představit. Myslel jsem na Valentinův bajonet, který ležel v jeho horním a zároveň jediném šuplíku. Čepel bajonetu, který mi tatka občas pod dohledem půjčoval, byla nyní v mých představách celá od krve.

„Tatko, a to zabíjel Valentin i tím svým bajonetem?“ vypytał jsem se dál, i když i na tuto otázku jsem odpověď tušil už předem.

„Už jsem ti vyprávěl, že bajonety sloužily vojákům k různým účelům. Používali je jako nože, třeba na mazání chleba nebo otevírání konzerv. Ale také víš, že před bojem si je často nasazovali na pušky. Pak sloužily i k zabíjení.“

„Je dobře, že máš tolik otázek, Martine,“ řekl táta po krátkém tichu. „Pokud ale chceš, abych ti dovyprávěl osudy Valentina a Karla v Rusku ještě dnes, musíš s nimi trochu šetřit.“

Slíbil jsem tatkově, že se zeptám, jen když nebudu něčemu rozumět.

„Valentin nejčastěji vyprávěl o poslední společné bitvě s Karlem,“ pokračoval tatka. „Bylo to na západní Ukrajině v blízkosti řeky Dněstru. Valentin jmenoval i název místa, kde se bitva odehrála, ale na to si už nevzpomínám. Z vyprávění neznám mnoho informací, které by mi pomohly to místo určit, i když jsem se trochu pokoušel. Možná to bylo poblíž města Tarnopilu, možná dokonce u obce Vikno, kde 54. regiment v roce 1916 také bojoval, nejspíš už to ale nikdo přesně nezjistí.“

Karel a vojáci z jeho roty tehdy podnikli útok proti nepřátelským zákopům. Karel, v jedné ruce pistoli, v druhé šavli, utíkal v jejich čele, aby jim dodal odvahy jako už vícekrát předtím. Valentin byl kulometčíkem, protože patřil mezi nejlepší střelce. Po celou dobu útoku nespouštěl Karla z očí. Mohl ho rozeznat i podle tmavší důstojnické uniformy. A pak, to už mohl být Karel tak dvacet nebo třicet kroků od ruského zákopu, Valentinovi připadlo, jako by se bratr na kratičký okamžik zastavil; jeho tělo se vzepjalo a trochu sebou škublo, než padl Karel k zemi. Valentin chtěl k bratrovi okamžitě běžet a pokusit se ho odtáhnout do bezpečí. Z obou stran ale zuřila divoká palba, a Valentin věděl, že teď musí zůstat u kulometu a krýt svým spolubojovníkům záda. Mačkal spoušť jako smyslů zbavený a přál si, aby se mohl co nejdříve vydat ke Karlovi. Vojáci padali na obou stranách jako zralé hrušky ze stromu.

Když po nějaké době palba trochu ustala, požádal jednoho ze svých přátel, aby ho zastoupil u kulometu, a vydal se ke Karlovi. Chvillemi utíkal přikrčený, chvílemi se musel plížit. Čím blíž byl Karlovi a zákopům nepřítel, tím více palba sílila. Několikrát se musel co nejvíce přimáchnout k zemi a čekat, dokud neustala divoká sprška kulek. Zbývalo mu už jen pár metrů. Volal na bratra jménem. Marně. Karel nijak nereagoval.

Po několika minutách, které mu připadaly nekonečně dlouhé, se dostal konečně až k bratrovi, který ležel obličejem k zemi. Karle! Karle! volal zoufale. Otočil bratra na záda a uviděl, že má ve tváři klidný výraz, jako by vůbec netrpěl. Viděl také, že jeho uniforma je na prsou zčásti prosáklá krví.

Teď už Valentin věděl, že Karel je mrtvý, i když se bránil tuto skutečnost přimout. A tak položil hlavu na jeho hrudník, pevně ho objal a důrazně k bratrovi promlouval: „Karle! Musíme to přežít! Dostat se odtud! Nenechávej mě tu bez tebe! Utečeme k Rusům a vrátíme se zase domů! K rodičům a našim sourozencům! Spolu!“

Brzy snad konečně pochopil, že je to zbytečné, a zůstal ležet s hlavou na bratrově hrudníku. Cítil nesmírnou únavu a smutek. Ani si neuvědomoval, jak dlouho tu takto s bratrem leží. Přál si, aby spolu mohli zůstat navždy a už nic je nerozdělilo.

Karel u sebe neustále nosil pozlacené hodinky s řetízkem! rozpomněl se Valentin najednou. Věnovala mu je k osmnáctým narozeninám maminka, která je měla od svého otce. Valentin si uvědomil, že by je chtěl rodičům vrátit jako památku na Karla. Chystal se rozepnout bratrovu uniformu a hodinky si vzít.

Vzápětí však uslyšel povědomý křik. Divoký, mnohohlasý a s ním i silící dusot koňských kopyt. Trochu pootočil hlavu za tím hlomozem a uviděl rozmazané siluety kozáků. Hnali se na koních i směrem k němu a mrtvému Karlovi, rychlejší než stepní vítr. Valentin chtěl předstírat mrtvého, následující události však jeho úmysl zmařily. V těsné blízkosti uslyšel koňské zaržání. Vzhlédl a jeho oči se na kratičkou chvíli potkaly s očima koně a kozáka v jeho sedle s vysokou papachou na hlavě a mávající šavlí. Srdce se mu sevřelo smrtelnou úzkostí. Jako blesk z čistého nebe zasvítlí vzduchem rána kozákovy šavle. Valentin ucítil palčivou bolest v zátylku a ztratil vědomí.“

„Ale neumřel, že ne?“ bál jsem se o Valentina i dnes, i když jsem slyšel odpověď na tuto otázku od tatky už víckrát.

„Jen omdlel. Když se probudil, byla noc. Stále cítil ostrou bolest v zátylku a pomalu se rozpomínal, co se mu přihodilo. Hlasy kamarádů všude kolem něho ho uklidňovaly. Vyprávěli mu, jak se jim podařilo odtáhnout ho zpět do zákopu. Na krku měl ošklivou ránu a jeho kabát, kterým mu kamarádi podložili hlavu, byl zbrocený krví. Nejen na základě jejich vypravování si Valentin uvědomoval, jaké má obrovské štěstí, že i přes své zranění žije. Byl to právě jeho kabát, co ho zachránilo. Stejně jako někteří další vojáci si ho i on svinoval a připevňoval na horní část své torny, kde mu během střetnutí s kozákem kryl zátylek do té míry, že přežil. Smutek ze smrti Karla mu ale nedovoloval pocítovat jakoukoli radost z toho, že sám žije. Mrzelo ho, že si nestihl vzít od bratra památné hodinky a že vojáci nestačili Karla odvléct do zákopu spolu s ním. Kdyby nebyl zraněný a zvládl se vydat pro bratra sám, hned by to udělal. Přál si od něho vzít památné hodinky a pohřbít ho, prostě a důstojně. A tak Valentin požádal vojáky z Karlovy roty, aby se pro něho vydali oni. Ti mu nejen rádi vyhověli, ale návrat pro Karlovo tělo chápali jako čestnou povinnost. Brzy se ale vrátili se zprávou, že padlí vojáci už byli z bitevního pole odklizeni a zasypani ve společném hrobě, a tak už Valentin Karla nedohledal.

Několik dní se Valentin zotavoval ve frontovém lazaretu a stále znovu a znovu myslel na bratra a jejich společné chvíle. Věděl, že horší problém než jeho sečná rána na krku pro něj představuje Karlova smrt. Dosud se s ní nedokázal vyrovnat. Myslel na to, jak plánovali s několika vojáky z roty společný útěk k Rusům. Všichni si vzájemně důvěřovali. Dva z těch vojáků uměli docela dobře rusky a učili tento jazyk i Valentina a Karla. I oni už na vlastní oči viděli, jak přebíhají z jejich řad k Rusům spousty vojáků. A o podobných útěcích se k nim dostávaly zprávy i z dalších míst na frontě. Dozvídali se také, že uprchlí vojáci vytvářejí nejen v Rusku dobrovolná revoluční vojska a bojují proti Rakušanům a Němcům. Také slyšeli, že se Masaryk snaží prosazovat v zahraničí vznik nového společného státu Čechů, Moravanů i Slováků. Ani Karel s Valentinem už nechtěli bojovat za císaře a monarchii. Skoro čtyři století jsme byli její součástí, a většina našich vojáků toho měla už plné zuby. Valentin si velmi silně uvědomoval důležitou myšlenku, kterou si častěji opakoval: Karel by si nikdy nepřál, abych teď naše snahy vzdal. Ta myšlenka ho velmi povzbuzovala.

A tak se jednou v noci, nedlouho po svém zotavení, pokusil Valentin s několika vojáky o útěk k Rusům. Dobře věděli, že kdyby byl jejich plán vyrazen nebo jim nevyšel, byli by za pokus o dezerci zastřeleni. Jejich touha bojovat za svobodu u nich ale byla silnější. A vyšlo jim to. Nejdřív prý na ně Rusové křičeli, pak mnoho z nich zkopali, zbili, nebo jim jen nafackovali. Další den je odvedli do několik kilometrů vzdálené vesnice a tam je spolu s dalšími zajatci, mezi nimiž byli další Češi a také prý hodně Poláků, nahnali do velké ohrady pro dobytek. Za dalších několik dnů se jich ruští vojáci ptali, kdo z nich se vyzná v zemědělských pracích. Valentin pomáhal už jako kluk s Karlem a dalšími sourozenci v hospodářství rodičů, a tak se hned přihlásil. Věděl, že když bude mít práci, zachrání ho to od vězení. Druhý den se vydal Valentin spolu s dalšími vybranými vězni a několika ruskými vojáky koňským povozem na několikahodinovou cestu k velkému statku. Valentin tu začal vykonávat nejrůznější práce, z nichž většinu dělal i na statku doma. Dokonce ho překvapovalo, že tu leckdy používají zastaralejší pracovní postupy, než na jaké byl zvyklý.

Asi dva týdny po příchodu na statek pracoval Valentin s několika dalšími přáteli ve dvoře, když si všiml, jak jejich směrem přijíždí na koni asi dvacetiletá dívka. Podle elegantního jezdeckého oblečení, které zvýrazňovalo její hezkou štíhlou postavu, i upravených, mírně nazrzlých vlasů, si hned domysleli, že to bude jedna ze dvou statkářových dcer, o kterých už slyšeli. Moc jí to slušelo. Když se k nim přiblížila na pár kroků, Valentin i další vězni ji pozdravili, někteří se dokonce mírně uklonili. Tenkrát se oči Valentina a té dívky potkaly poprvé. Uvědomoval si, jak moc se mu líbí. Překvapilo ho, že zastavila s koněm přímo u nich a zajímala se, jak se jim ve statku pracuje. Pak se zeptala Valentina na jeho jméno.

„A proč jenom Valentina?“ přerušil jsem po delší době taťkovo vyprávění.

„Byl ze všech nejurostlejší a nepřestával se jí dívat do očí. Určitě se jí už tehdy musel také líbit.“

I já si myslel to samé co taťka. Jen jsem chtěl, aby mi to potvrdil, a tak jsem nic neřekl, jen ho poslouchal napjatě dál.

„To víš, ostatní si ho dobírali, že po něm jede a že se jí měl taky zeptat na jméno a někam ji pozvat a tak dále. Jenže Valentin věděl, že je to dcera statkáře, a měl by se k ní i proto chovat obzvlášť zdvořile a s úctou. Nějaký den poté pracoval Valentin ve statku kousek stranou od ostatních a uviděl ji při jejím návratu z projíždky znovu. Potěšilo ho, že i tentokrát zamířila s koněm směrem k němu. Dokonce se mu zdálo, že se na něho trochu usmála. To mu dodalo odvahy a tentokrát se zeptal na jméno jí. Jmenovala se Zarja. A ještě než odjela, zeptala se Valentina, jestli umí jezdit na koni. Zatím ještě moc rusky neuměl, ale i tak jí vysvětlil, že rodiče měli na statku také několik koní a bratr i on na nich rádi jezdili.“

Zarja se ho zeptala, zda by si s ní chtěl příští den vyjet, a Valentin její pozvání rád přijal. Od té doby spolu začali jezdit na vyjíždky častěji. Někdy spolu v jízdě na koních i závodili. Valentin byl sice rychlejší, ale aby ji předjel, musel se o vítězství snažit od začátku. Když dal Zarje náskok, zvítězila občas i ona. Oba se ale při jízdě předháněli spíše z legrace, pro zábavu, než aby si dokazovali, kdo z nich je lepší. Často si vyjeli do míst, kde nebyli široko daleko žádní lidé a obklopovaly je jen stromy, pole a rozlehlé louky. Koně uvázali ke stromu a procházeli se. Hodně si povídali, ale i když mlčeli, cítili stále větší blízkost. Zarja měla ráda koně a častěji se vyznávala Valentinovi i z lásky ke knihám. Občas s sebou brávala i některá oblíbená díla a Valentinovi z nich četla. Valentin se díky ní zdokonaloval v ruštině a mohl jí brzy podrobněji vyprávět o domově a svých blízkých. Některé věci si i trochu přibarvil, nechtěl dát najevo, že je z mnohem chudších poměrů. Zarja ho ale měla ráda takového, jaký byl. A tak se do sebe po krátké době zamilovali a snažili se spolu trávit každou volnou chvíli.

Po nějaké době se Valentin odhodlal mluvit před Zarjou o společných zážitcích s bratrem. Vyprávěl jí, jak si přál bojovat spolu s ním, jak se jim to na více než rok podařilo, jak plánovali útek k Rusům a jak potom Karel padl. Vyprávěním o Karlovi, člověku jemu nejbližším, si ještě více získal její důvěru.

I když se snažili společným setkáním před ostatními lidmi vyhýbat, jejich vyjíždky stejně moc dlouho utajeny nezůstaly. Někteří zaměstnanci se Valentina na jeho vztah se Zarjou vyptávali. Zajímalo je, jak se věci mají, a nepřestávali si ho dobírat. Když měl Valentin pocit, že nemají žádné postranní úmysly, nevadilo mu to. Všichni navíc věděli, kolik si můžou k Valentinovi dovolit, protože si získal jejich respekt. Na statku se ale našli i takoví lidé, kteří mu záviděli. Brzy se o vyjíždkách Zarji s Valentinem dozvěděl i statkář. Byl to velmi laskavý člověk, který miloval nade všecko obě své dcery. A tak se starší z nich přímo zeptal, co je

na těch řečech pravda a co od setkání s Valentinem očekává. Zarja mu všechno popravdě potvrdila, dokonce přiznala, že má Valentina ráda.

„A to jejímu tatkoví nevadilo, že se stýká s Valentinem, když je zajatec?“ divil jsem se.

„To víš, že mu na své dceři moc záleželo a bál se o ni. O Valentinovi ale slyšel za tu dobu, co tu pracoval, už víckrát – a vždy to byly pozitivní zprávy. Týkaly se jeho pracovitosti a nově i zlepšovacích pracovních metod na statku, které Valentin navrhl a které se osvědčily. Před pár dny dokonce statkář rozhodl o vyplacení malé finanční odměny Valentinovi, a chystal se mu vyjádřit v krátké době pochvalu i osobně.“

„To je dobře, že toho Valentin tolik uměl,“ řekl jsem.

„Určitě. Byl pracovitý, zajímal o nové věci a nebál se je prosazovat. Díky tomu získal dobré jméno i mezi lidmi na statku. Tatínek Zarje setkání, ani vyjídky s Valentinem nezakázal. Když i v příštích týdnech viděl, že je s ním šťastná, vyřídil po ní Valentinovi pozvání na rodinný oběd. Ten jej rád přijal a seznámil se při něm nejen s oběma rodiči Zarji, ale také s její o dva roky mladší sestrou. Všechny si získal svým chováním i vyprávěním o domově a práci na statku svých rodičů.“

Následovaly dny, které byly pro Valentina a Zarju obzvláště krásné. Také se nemuseli už před ostatními tolik schovávat. Při jedné z projížděk Zarja vyznala Valentinovi své city: Ja těbjá očeň ljubljú. Valentin jí opakoval totěž, protože ji měl také rád.

Pak se mu Zarja svěřila, že by si ho ráda vzala za muže, kdyby si to přál i on. Její slova ho dojala. Vzal ji za ruce a podíval se jí do očí. „Nikdy jsem ještě o svatbě nepřemýšlel, Zarjo,“ odpověděl jí. „Snad proto, že jsem ještě nedávno cítil velký smutek ze smrti bratra. Ale tebe mám také moc rád a také já si umím život s tebou jednou představit.“

Zarju tehdy nejspíš tato slova potěšila i trochu zklamala. Možná z nich totiž přece jen cítila i Valentinovo zaváhání nad tím, zda by se měl v brzké době ženit. Na druhou stranu však poznala, že Valentinova slova jsou upřímná a že je v nich určitě naděje i víra v jejich společný budoucí život.

Když pracoval Valentin ve statku už déle než půl roku, dozvěděl se, že ve městě vzdáleném dvě, možná tři hodiny jízdy na koni, přijímají českoslovenští vojáci nové krajany z řad zajatců. Hned cítil, že by se k nim chtěl přidat a bojovat s nimi. Věděl, že to bude i boj za vznik nového svobodného státu Čechů a Slováků. Vzápětí si uvědomil svůj cit k Zarje a trochu se lekl. Poprvé v životě ho jeho cit k ženě zabolěl. Myslel na krásné společné chvíle se Zarjou. Cítil se zmatený. Začaly v něm však opět ožívat vzpomínky na Karla a jejich společná přání. Jejich touhu vrátit se domů. Doufal, že jeho další sourozenci válku přežijí. Zdálo se mu, že se stále víc a víc těší na shledání s nejbližšími.“

„Valentin přemýšlel, jestli zůstane ve statku, nebo se přidá ke svým vojákům?“ zeptal jsem se na to, co jsem vytušil z tatkovka vyprávění.

„Určitě. Hledal odpověď ve svém srdci. I proto si také vzpomněl na slova, která mu řekl nedlouho před smrtí Karel: Valentine, vždycky jsi šel za hlasem svého srdce ... Jsem na tebe jako na bratra pyšný! Zůstaň takový vždy.“

Podobné myšlenky jako ve dne se mu honily hlavou i v noci. Nespál snad jedinou minutu. Přesto si myslím, že věděl, jak se rozhodne. Cítil velkou soudržnost s Karlem a svými vojáky, chtěl bojovat po jejich boku za nový svobodný stát. Naplnit své a Karlovo společné přání. A hlavně se chtěl vrátit domů.

Druhý den Valentin ve statku oznámil, že musí nutně nakoupit nějaké věci. Vzal si koně a vydal se do města. Nikdo se tomu nedivil, protože tam byl předtím už několikrát. Téhož dne se přihlásil k československým bojovým jednotkám.“

„A řekl Valentin Zarje, že si pro ni přijede?“ vpadl jsem tatkovci do řeči.

„Valentin tehdy nemohl říct o svém úmyslu ani Zarje,“ odpověděl taťka. „Všecko by pak bylo mnohem složitější.“

I když jsem nerozuměl všem důvodům, proč Valentin o svém odchodu Zarje neřekl, po chvíli mě napadlo, že to tak asi bylo lepší.

„A bylo Valentinovi líto, že musí od Zarji odejít?“ chtěl jsem se ujistit.

„Bylo to pro něho moc těžké loučení,“ ujistil mě taťka, „i když o svém rozhodnutí Zarje neřekl.“

„Za pár dní už směřoval Valentin s desítkami tisíci krajanů po sibiřské magistrále na východ. Cestou bojovali proti bolševikům, kteří mezitím zbaběle podepsali s ústředními mocnostmi mír, i proti Němcům. Dostali se až do Vladivostoku a odtud pak loděmi, které pro ně spojenci vyslali, přes víc než půl světa, domů. Mezitím vznikl náš nový stát, což by se bez našich legionářů nikdy nepodařilo.“

„A setkali se zase?“

„Mockrát si napsali,“ odpověděl taťka, který snad ani na vteřinu nezapochyboval o tom, na koho se ptám.

„Dokonce ho Zarja i poté, co se stal Valentin strážmistrem v této dědině a vzal si tetu Bertu, pozvala k setkání do Paříže, kde častěji pobývala. Valentin jí napsal omluvný dopis, ve kterém jí informoval i o tom, že se už před nějakou dobou oženil.“

„A to se na něho Zarja nezlobila?“

„Nejen, že se na Valetnina nezlobila, ale vzpomínala na něho stejně tak ráda, jako na ni vzpomínal i Valetnin.“

„Taťko, ale ty jsi přece říkal, že Karel Valentinovi radil, aby šel vždycky za hlasem svého srdce. Copak mu tehdy neříkalo, aby zůstal se Zarjou?“

„Jít za hlasem svého srdce není vždy snadné,“ odpověděl taťka. „A nejtěžší to bývá, když je těch hlasů víc než jeden a jde o to poznat ten pravý.“

HAIKU

Marta Urbanová

*

Řád karantény
jen civět do plamenů
v poutech pravěku

*

Namaloval si
na roušku velký úsměv
aby nestrašil

*

Jdu do obchodu
po delší karanténě
mluvit s regály

*

Debil milenec
Povíš-li mu o lásce
Pošle tě k čertu

*

Kam jdeš poutníče
když zakázali poutě
Nejdu, jen trpím

*

Jablko v ráji
jen na stromě sladounké
v jádru kyselé

*

Cikády řežou
stromy, ale ty přesto
neumírají

*

Norník zalezl
do nory, už ho nikdy
nikdo nespátřil

O POŤOUCHLOSTI DĚJIN

Jaroslav Jonáš

Dějiny jsou jako ponorná řeka. Události mizí pod povrchem času, kde se mísí a probublávají, a občas některé z nich vyvěrají na povrch. Někdy se v podzemí pročistí a utřídí, jindy se na povrchu objevují v poněkud pozměněných souvislostech, které posouvají nebo dokonce stírají jejich význam. Některé osoby se z hlubin vynořují osvětleny bodovými reflektory a získávají statut osobnosti, jiné zůstávají skryty a jen občas se na povrchu objevují jejich mlhavé kontury. Leckdy to působí až potměšile. Zdá se mi, že právě potměšilost zapůsobila v historickém obrazu muže, který možná ovlivnil dnešní podobu světa víc, než mu dějiny přisuzují...

Zatímco jméno všestranného génia Járy (da) Cimrmana zná v Česku každé dítě, vsadil bych se, že o Arthuru Zimmermannovi většina Čechů neví vůbec nic. A přitom právě tenhle pruský manipulátor, který byl v období od 22. listopadu 1916 do 6. srpna 1917 německým ministrem zahraničí, významně ovlivnil světové dějiny.

Začalo to za války, která nakonec možná i Zimmermannovým přičiněním získala přízvisko První světová. Už 2. února 1915 v zájmu blokády Velké Británie zahájilo Německo neomezenou ponorkovou válku. Jenže potopení britského

parníku Lusitania v květnu téhož roku pobouřilo USA, protože na jeho palubě zahynulo 128 Američanů. Německo se velmi obávalo vstupu USA na evropská bojiště, a tak neomezenou ponorkovou válku zastavilo. A Američané dál přísně dodržovali neutralitu. Za žádnou cenu nechtěli obětovat životy svých synů kvůli konfliktu rozhádaných zemí na vzdáleném evropském dílu světa.

Válka se vlekla a pro Trojspolek vedený Německem se nevyvíjela nijak příznivě. V zájmu oslabení Británie se proto Němci rozhodli od 1. února 1917 neomezenou ponorkovou válku obnovit. Ale jak to udělat a docílit přitom, aby USA dál zůstaly na svém kontinentu? A tehdy přišel německý ministr zahraničí Arthur Zimmermann s ďábelským plánem. Nabídne Mexiku pomoc a spolupráci, pokud se tento středoamerický stát rozhodne vybojovat zpět území v Arizoně, Texasu a Novém Mexiku, o která je USA připravily v polovině 19. století. Amerika tak bude zaměstnaná válkou s Mexikem a evropské problémy ji přestanou zajímat nadobro. A tak Zimmermann dne 16. ledna 1917 odeslal německému velvyslanci ve Washingtonu telegram tohoto znění:

Máme v úmyslu zahájit 1. února neomezenou ponorkovou válku. Pokusíme se přesto udržet Ameriku neutrální. V případě, že se to nepodaří, navrhneme Mexiku spojení na tomto základě: společné vedení války, společné uzavírání míru, vydatná finanční pomoc a souhlas z naší strany, pokud Mexiko opět dobude svá v minulosti ztracená území – v Texasu, Novém Mexiku a Arizoně. Jednotlivosti ponecháváme Vaší Excelenci. Vaše Excellence návrhy přísně důvěrně sdělí prezidentovi, jakmile bude válka se Spojenými státy jistá, a poté ho požádá, aby vyzval Japonsko k následování a současně byl prostředníkem mezi námi a Japonskem. Prezidentovi prosím řekněte, že bezohledné nasazení našich ponorek skýtá naději, že se Anglii podaří za několik měsíců donutit k míru. Potvrďte příjem.

Zimmermann

A zde se projevila potouchlost dějin. Britské tajné služby telegram zachytily a dešifrovaly. Obávaly se předat telegram americké vládě přímo, aby Británie neupadla do podezření, že vedena snahou o zatažení USA do války telegram podvrhla. A také měly tajné služby strach, že po zveřejnění telegramu Němci změní šifrovací kódy. Vymyslely proto konspirační cestu, v níž figurovalo vyloupení telegrafní pobočky Western Union v Mexico City. Tak se telegram dostal do rukou vedení USA. Zamýšlený a prozrazený komplot Německa a Mexika se stal poslední kapkou, která rozhodla o vstupu USA do války. Prezident Wilson přesvědčil kongres a Amerika po několika týdnech příprav vyhlásila dne 6. dubna 1917 Německu válku. Z evropského konfliktu se tak stala válka světová. *Zimmermannův telegram* měl dva dopady. Jednak zatahl USA do války místo toho, aby je udržel mimo Evropu. Tím vlastně historicky poprvé přisoudil Spojeným státům roli světového četníka a pozici globální mocnosti. Zároveň onen telegram zpečetil Zimmermannův osud v roli německého ministra zahraničí.

Jenže Arthur Zimmermann byl povahy nezlomné. Ačkoliv tušil, že jeho dny v ministerském křesle jsou sečteny, vymyslel další «geniální» plán. Když se nepodařilo odstavit Ameriku a oslabit Británii, vyřadí ze hry jiného nepřítel – carské Rusko. Po únorové petrohradské revoluci cítil, že poměry v Rusku jsou rozjitřené. Věděl, že revolucionáři požadují, aby Rusko uzavřelo separátní mír a odstoupilo z války. Kerenského vláda se k tomu nemá, říkal si Zimmermann, tak je třeba v revoluci pokračovat. Shromáždil proto všechny ruské revolucionáře v emigraci v čele s Vladimírem Iljičem Uljanovem – Leninem, vybavil je značnými finančními částkami, posadil je do vlaku s právem exterritoriality, které jim de facto zaručovalo právní imunitu, a v dubnu 1917 je poslal do Ruska. Ruská revoluce s postavou Lenina získala ideje a řád a přerostla z revoluce demokratické v revoluci bolševickou. Zimmermann sice v době výstřelu z Aurory už ministrem nebyl, ale přesto ho lze považovat za spoluvůrce komunistické totality nejen v Rusku, ale i v dalších částech světa.

A my se dnes můžeme už jenom ptát:

Zvítzil by v Evropě Německem vedený Trojspolek, kdyby se Amerika zaměstnala válkou s Mexikem a Británii by paralyzovala totální ponorková blokáda? Pokud ano, pak by nejspíš z bídy způsobené ponižující versailleskou mírovou smlouvou nepovstal Hitler...

Kdyby se konec války urychlil a ruská armáda se vrátila z války třeba v červenci roku 1917, dostal by se Lenin bez německé pomoci do Ruska včas? Dokázal by rozpoutat občanskou válku takového rozměru, jako po VŘSR? Dostala by se komunistická totalita k absolutní moci? Pokud ne, nestvořila by dalšího masového vraha Josifa Vissarionoviče Džugašviliho – Stalina.

Samozřejmě o tom, jak by svět dnes vypadal, nebýt jednoho nepovedeného a jednoho až moc povedeného Zimmermannova komplotu, lze dnes jenom spekulovat. Ale přesto se tento polozapomenutý muž na podobě dnešního světa podepsal významnější měrou, než mu dnes historie přisuzuje. Považuji za poufouchlost dějin, že v jejich análech nestojí po boku, ba ani ve stínu, historicky monumentálních osobností typu Hitlera, Lenina či Stalina, jejichž nechtěným spoluvůrcem se pravděpodobně stal. Ale troufám si tvrdit, že sám Arthur Zimmermann by byl dějinám za tuto poufouchlost vděčný.

Hlídací psi

Jsou svědomí národa novináři zlatí!

Jen někteří poslouchají toho, kdo je platí.

EPIGRAMY ŠTĚPÁNKY SAADOUNI

HOST KRUHU

Antoni Matuszkiewicz – básník, prozaik, autor esejí a dramátů se narodil v roce 1945 ve Lvově, od roku 2008 žije v Martínkovicích na Broumovsku.

Vystudoval historii, kulturoznalství a muzejnictví. Působil jako organizátor kulturního života a zaměstnanec kulturních institucí ve Svidnici a ve Valbřichu. Redaktor regionálních časopisů a antologií. Vydal 18 básnických sbírek, prózy, eseje, rozhovory. Překládá české básníky, dvě sbírky jeho poezie vyšly česky v překladu Věry Kopecké. Je členem Sdružení polských spisovatelů. Členové Střediska měli možnost se s ním setkat na křtech sborníků v Přelouči.

Položila jsem Antonínovi následující otázku:

„Jak život na Broumovsku ovlivnil Tvou tvorbu?“

„Co se týká Broumavska, samotná knížka je svědectvím vlivu té země. Že o ní píše. To je to nejvíce patrné – hory, o kterých jsem vždy psal, nabyly tvář jejích hor. Lesy – lesů, atd. Nezávisle na samotném místě, život v Čechách rozhodně zvětšil můj zájem – a pocit spojení, do jisté míry identifikování se, s českou kulturou. A také – vědomé i podvědomé hledání inspirace v ní. Bližší jsou mi velcí čeští tvůrci – jako bych nyní byl s nimi na jedné lodi a neplul na jiné vedle nich. Žiji nyní na území „mezipolitickém“ – polský politický život se mi vzdálil a v českém se nemusím angažovat. Ve sféře náboženské je to pro mne také velmi důležité – zůstávám v té samé církvi římsko-katolické, ale v jiné atmosféře, v poněkud jiné společenské formě, v níž se cítím dobře. Mám v úmyslu (dokonce vydavatel v Pelplíně na to čeká) napsat o mém poznávání Čech (české kultury atp.), z důsledně individuální pozice – právě odsud. Z tohoto místa, tohoto regionu. To bude nejzřetelnější důsledek toho, že tady žiji.“

O našem kraji píše Antonín v knize *Podchodzenie Broumovskich Ścian* – Přibližování Broumovských stěn, která je v dvojjazyčné polsko-české verzi připravena k vydání.

Kniha obsahuje úvahy, zamyšlení, metafory, které si autor zapisoval v průběhu roku při svých procházkách po pěšinách Broumovských stěn:

Za svěží oblou loukou se šedají pod lesem zastávky křížové cesty. V mlžné auře krouží těžký jestřáb nízké, stále užší kruhy. V povětří zavěšená pointa, která mi právě schází.

11.25, 13. dubna 2016

Čím je existence země svatá chvíle
v slunci na slámě ležící jehňata
a matka bílá třešň na nebe vstoupila

13.40, 29. dubna 2017

Za všech svých sil a v celé své mysli – se dotýkám chodidly zahřáté země.
Jakobych se vzpínal k zářivým hroznům jeřabiny.

11.30, 30. srpna 2016

Bílé věže Broumov
v bílé mlze nebýt
nemeškat spatřit
jak svět jak všechno
neopouštěje světlo
jako Slunce
dotknout se jenom

15.20, 1. září 2017

Ticho není, ticho roste. Jako tráva. Potrava i přístřeší. Roste k hranici člověka.

9.35, 25. září 2017

Smrkové struny
v nehybnosti mohu
mlčet hlouběji

4. října 2017

Světlo z mraků vedou do hloubi země. Břízy, nezralé ve svém šedivění, větro-
plaché plačky, mámicí prořídlymi penízky žlutých lístků, žertující se smrtí.

14.50, 27. října 2017

Ještě muchomůrky, ruměnce na zestárlé tváři.

13.40, 8. listopadu 2016

Čertova monstrance, černá myslivecká kazatelna s okénky prosvětlenými skrz,
plná vnitřního jasu.

14.35, 23. listopadu 2017

Tráva je stále po svém zelená, ale tam, tam kde byla nestydatě otevřená černá
země, leží jiskřivá běl.

10.10, 28. listopadu 2016

Stačil jsem nalézt
v dálce báseň
za mlhou les

16.10, 30. listopadu 2017

Sestavila a český překlad Věra Kopecká

ROZHOVOR S LYDIÍ ROMANSKOU

se uskutečnil v závěru roku 2020.

Redakce požádala autora rozhovoru Václava France o použití převážné části pro Kruh 63. Lydie Romanská je česká básnířka, prozaička, editorka, překladatelka a sbormistryně. Od roku 2012 je první místopředsedkyní Rady OSČR a členkou Českého centra mezinárodního PEN klubu (2011). Poslední dva roky i členkou Spolku slovenských spisovatelů.

Stala se duchovní matkou a editorkou knihy Dekameron 2020.

– Jak se zrodil nápad připravit a vydat v době koronavirové pandemie Dekameron 2020?

Když se ukázalo, že nová nemoc je pandemie, přicházely myšlenky na evropské zkušenosti s podobnými pohromami. Přetrásal se mor, cholera, španělská chřipka. Šlo to z více stran, bestselerem se stala kniha Mor Alberta Camuse, potom i Boccacciův Dekameron. Ať už to řekl nebo napsal nablízku mne první kdokoli, nápad, že bychom se měli pokusit o druhý Dekameron, o knihu podle Boccaccia, je dozajista můj, tehdy směšný, krkolomný, relativně neuskutečnitelný ...

– Jaké povídky v knize převládají? Vážné nebo spíše humorně laděné?

Bezesporu povídky odlehčené, které koronavirus nazřely s humorem, některé bojovně, mnohé ho zesměšnily, autoři si dovedli udělat legraci ze sebe, někteří napsali texty eroticky vypjaté, jaké jsou v Dekameronu Giovanniho Boccaccia. Přišly povídky, které se rozhlížejí po světě včetně WU-čanu, parodie pohádek, vtipné filozofování, texty s nadreálnými prvky, i lehkonohe ...; mnoho povídek se týká prožívání karantény, od tklivě milostných po taškářské, povídky s rodinnými peripetemi, fiktivní deníky, v žádném případě se čtenář nebude nudit.

– Jak náročné bylo knihu sestavit? A máte čas na vlastní tvorbu? Případně co nového chystáte pro čtenáře?

Sestavit Dekameron 2020 jsem pojala jako samostatný úkol s hlasem několika kolegů jako s hlasem poradním. Pracovala jsem mimo to na několika svých rukopisech (dva letos vyšly). Nejdůležitější bylo přijít na rámec, na strukturu, neměla jsem vypravěče mimo město, které bychom mohli poslouchat, jako to bylo u Boccaccia, musela jsem dát dohromady poslané texty a přivést je logicky k deseti celkům ... Dostala jsem nosný nápad a dál to znamenalo sedět a sedět u počítače, od března do konce září a to nechá na těle člověka stopy. Ale viděla jsem v té práci smysl. Bylo k podivu – a říkala jsem si, že se mi to už v životě nikdy nemůže stát, aby mi v jednom dni (23. září) přišly dva požadavky na korektury –

bezmála osm set stran. Spěchalo obojí. Tou druhou knihou byl můj román *Kletba podle Justiny*, který s finanční podporou ministerstva kultury vydal Pavel Mervart.

– Komu je Dekameron 2020 především určen?

Určen je čtenářům literatury. Ty bude jistě zajímat, jak účinkoval nouzový stav na spisovatele, na jejich náladu, tón, píli ..., bude je zajímat, jakými tématy se zabývali, jak z toho vyjde koronavirus, zesměšněný, poražený či ignorovaný ...? V povídkách najde čtenář každý z těchto postojů. Ale můžeme si také říci, komu je Dekameron dedikován: Stručně řečeno – všem v první linii – je to ve věnování na úvodní stránce té čtyřistašestnáctistránkové publikace; těm by se kniha měla dostat především, aby poznali jinou tvář toho nebezpečného, vypjatého času, kdy nejen zasaženým, ale i jim samotným šlo o život.

– Jak vy sama prožíváte letošní „covidový“ rok?

Nezačal úplně optimálně, půl ledna jsem strávila na kardiologii ve Fakultní nemocnici v Ostravě-Porubě, pak měsíc v lázních, ale mělo to i pozitivní efekt: přinesla jsem si z celého pobytu mimo domov nový rukopis, ač se to zdá paradoxní, humorně laděný text. Vzhledem k tomu, že jsem pak celé jaro a léto pracovala s nabývaným zdravím na Dekameronu 2020, musím hodnotit rok jako dobrý. Uprostřed práce, koncem července jsem odjela na pracovní pobyt na Vysočinu, kde jsem byla sama a opět hlavně pracovala, denně jsem se navečer zajela vykoupat – je tam nablízku přehrada Seč – letos byla exkluzivně čistá a teplá voda. Jinak jsem k chytání vitamínu D využívala vlastní zahradu, přestože leží (kryta starými stromy) blízko křižovatky frekventovaných silnic, což se projevuje hlavně hlukem, ale díky za ni, na hluk si člověk zvykne. V květnu mi vyšla knížka drobných přírodopisných črt s doslovem pana prof. V. Větvíčky *Dvěře do zahrady* ... na její propagaci jsem neměla vůbec čas, nevím, zda se o ní čtenáři vůbec dozvěděli ... Občas mě navštívili blízcí lidé, ne, nemohu si na ten rok nijak stěžovat. Bohužel jsem musela vzhledem ke své zdravotní zranitelnosti odříct čtení v Bratislavě, Banské Bystrici, v Praze ... Koronaviru jsem nijak nenadbíhala, dal mi pokoj, ale mnoho radosti po této stránce nebylo, bála jsem se o své blízké, bylo mi líto některých zmarněných příležitostí.

– Co je nového v Obci spisovatelů?

Nové jde zároveň s postupujícími novinkami doby. Spisovatelky hned na jaře šily roušky a nejsem si jista, zda je nešily i na podzim. Pokračovalo přijímání nových členů, vyšla dvě čísla novin Obce spisovatelů NOS, Alois Marhoul udělil letošní Mobilovu cenu, pod vedením Olgy Nytrové běží pořady Pražského klubu spisovatelů, které jsou zveřejňovány na kanálu Dialog na cestě na YouTube. Pokračovaly cykly setkání v režii dvojic Marhoul-Spáčil (Poezie o všem), Marhoul-Hník (Duše

v peří) a také Falteisek-Spáčil (Slova mají křídla), předseda Tomáš Magnusek dělal na svém dalším filmu; v létě se uskutečnily literární pořady slovenských kolegů ve spolupráci se sdružením Pars Artem, na nichž se podíleli členové OS, v Banské Bystrici, proběhlo čtení v Bratislavě, v Praze se nemohl uskutečnit podzimní literární festival Duše v peří, kde se měl prezentovat náš Dekameron 2020, na své pořady musela v Ostravě rezignovat skupina Různorodí, která pracuje při OSČR, atd. Nejen centrum, bohatou činnost, dokud to bylo možné, vykazovaly i regiony, hodně bylo slyšet o Jihočeších v čele s Hankou Hosnedlovou, skvěle spolupracují s webem, který pro OS zřídil a důsledně vede František Tylšar.

– Jak vy prožíváte vánoční svátky? Dáváte si na Nový rok předsevzetí?

Ano, já vánoční svátky *prožívám*. Snažím se vyhmátnout jejich poselství, pocítit jejich výjimečnost, oslatit je tiše především v sobě, bez shonu, bez křeče dárků, s hudbou, dnes už s jistou nostalgii ... na Půlnoční si chodím zaspívat Rybovu mši do našeho kostela, snad se mi to i letos podaří. Novoroční noc jsem většinou trávila mimo dům, vždy v nějaké výjimečné tuzemské lokalitě, aby se zapsala do paměti, ale předsevzetí si k Novému roku nedávám, můj životní program nemůže být závislý na svátečních předsevzetích. Mám svůj plán a ten pravý Silvestr se udá většinou během roku, když se mi podaří dokončit knihu, to je ta správná uzávěrka, tehdy se bouchne sekt ... mám s kým.

Lydie Romanská (1943, Polanka nad Odrou). Studovala na PF Ostravské univerzity, kde v r. 2005 obhájila rigorózní práci z hudební teorie – PhDr. Učila převážně na základních školách, na Slezské univerzitě v Opavě vedla deset let semináře tvůrčího psaní. Posledních dvě desetiletí let produktivní práce řídila Základní uměleckou školu v Ostravě a s manželem Dobroslavem Lidmilou, hudebním skladatelem, zároveň pěvecké sbory, z nichž dětský sbor Cantabo koncertoval pod jejich vedením v osmi zemích střední Evropy. Vydala třicet knih, z toho dvě třetiny poezie. V posledních letech se věnuje také editorské práci – převážně ve spolupráci se Spolkem slovenských spisovatelů. Editovala mimo jiné svůj překlad poezie pěti slovenských básníků *Být knihou a v rukou se ti otevřít* (2019), zároveň vydala sbírku vlastní poezie psané slovensky *Nepokojná strieborná molekula* (SSS 2019). Je editorkou Dekameronu 2020. Kromě povídkových a populárně naučných knih publikovala dva romány – *Láska je víc než láska* (2015) a *Kletba podle Justiny* (2020); v květnu 2020 vyšla knížka drobných přírodně laděných próz *Dveře do zahrady*. Má báseň ve sborníku *Nejlepší české básně* (2009), v r. 2014 četla své verše na multižánrovém festivalu *Colours of Ostrava*. Podílí se na vedení Obce spisovatelů. Žije a pracuje v Ostravě, kde je členkou literární skupiny *Různorodí*.

OHLASY A RECENZE

ČTYŘI DOBY

Dvě století uplynula od narození Boženy Němcové. Ke kolika generacím promlouvaly, promlouvají a budou promlouvat babička, Barunka, Viktorka ... K dílu paní Boženy náleží i kratší povídka Čtyři doby, která měla, ale nemusela inspirovat členy Střediska východočeských spisovatelů při psaní příspěvku do každoročního sborníku. Dlouhé roky vycházely východočeské sborníky zásluhou Jiřího Hrabince a jejich křest ve známém „dabingovém“ sále přeloučské radnice se stal vyhledávanou podzemní akcí. Vzhledem ke coronavirovým problémům se letos křest nekonal. Sestavení sborníku se chopili Věra Kopecká a Jiří Lojín. Pod střechu nazvanou Čtyři doby se vtěsnalo 24 autorů rozdílného věku a tvůrčí iniciativy. Vedle zkušených – za všechny namátkou Marboe, Macháček, Tošner, Zelený – přispěli autoři střední generace, jakož i ti, kteří teprve nesměle vykročili do českých literárních hájů a luhů. Próza, poezie ... Někdo nese kůži na trh podobojí. U sborníků se obtížně hledají charakteristické, natož společné znaky jednotlivých tvůrčích iniciativ. Těchto pár řádků budíž přijato jako orientační informace, nikoliv jako pokus o hodnocení. Ten chce především určitý časový odstup. Každý čtenář určitě najde text blízký vlastnímu naturelu. Sborník má úctyhodných 280 stran a pokud již lze někomu vyslovit uznání, zasluhují ho ilustrátoři Jan Černoš a Jana Wienerová, kteří v pozoruhodné symbióze připravili černé ilustrace.

František Uher

ŽELEZNOHORSKÝ REGION OČIMA J. STEJSKALA

Jana Stejskala můžeme s klidným svědomím označit za regionálního východočeského spisovatele a v určitém smyslu i za patriota. O tom svědčí i jeho nová kniha *Příběh ze Železných hor*.

Knihy má vcelku jednoduchý příběh, jedná se o putování po městech a obcích železnohorského regionu, zarámované do zimní patálie Michala, dirigenta pěveckého sboru. Spadený strom, který se zničehonic před ním objeví na zaváté okresce, mu zabrání pokračovat na vystoupení, které má řídit. Koncert je ohrožen, jemu však nezbyvá než čekat, zda mu někdo přijede na pomoc. To je nejlepší příležitost promítat si v hlavě vzpomínky na letní cestování za inspirací pro koncertní šňůru. A to tvoří jádro knihy, vlastní autorský záměr.

Janu Stejskalovi jde zejména o seznámení čtenáře s Železnohorským regionem, jeho krásnou přírodou a s významnými osobnostmi, nějakým způsobem spoje-

nými s hudbou. Autorova fascinace krajem je zřejmá a snaha o zdůraznění jeho významu je velmi sympatická. Železné hory samozřejmě nejsou prvoplánově zajímavé, nevynikají výškou ani dramatickým vzhledem, přesto v nich člověk najde mnoho míst, pro něž si je zamiluje.

Podobně je to i s již zmíněnými osobnostmi. V kraji nenajdeme velká města pyšníci se rušnými centry kulturního dění, jako jsou Praha, Brno nebo Olomouc. Jan Stejskal však dokazuje dvě věci – že i v malých městech může kvést kulturní život a že významní lidé mohou pocházet z nejrůznějších míst.

Čtenář musí ocenit práci, kterou autor věnoval shromažďování relevantních informací, některé jsou samozřejmě všeobecně známé, ale mnoho z nich by mohlo být pro většinu lidí novinkou.

Přestože má *Příběh ze Železných hor* formu beletrie, primárně jde o literaturu faktu či naučnou. Autor tuto skutečnost akcentuje i tím, že jména osobností, které chce svou knihou představit, zdůrazňuje tučným fontem, dále pak rejstříkem na konci textu. Každému jménu tam přiřadil krátký medailonek.

Aby vyvážil suchá data, zařadil Jan Stejskal do svého textu i motiv rodící se lásky mezi Michalem a sopranistkou sboru Ivankou. Tato žena je zároveň i Michalovým protihráčem v rozvíjení dialogu, což je velmi důležité, neboť nosným prvkem knihy jsou právě rozhovory mezi Michalem a Ivankou. V nich se čtenář dozvídá všechny informace, které chce autor čtenáři sdělit. Ano, záměrem je oživení formy, ale zároveň jde o postup poněkud riskantní, dokonce místy i zrádný. Dialog je pro spisovatele náročná disciplína, Jan Stejskal v něm občas používá slova, která by tyto postavy v reálu určitě nepoužily. Navíc není jednoduché odlišit specifické vyjadřování jednoho a druhého mluvčího. Postup, kdy důležité informace sděluje spisovatel v rozhovorech, má ještě jeden zádrhel – často se hovoří o věcech, které jsou očividné a v normálních situacích by nezazněly. Avšak není vyhnutí, děj je potřeba posunovat stále dopředu.

Seznamování s fakty zabalené do příběhu je oblíbeným formátem Jana Stejskala, jak se o tom můžeme přesvědčit třeba v knize *Ztracený obraz*, v níž se sice pohyboval pouze po Chrudimi, avšak dokázal přesvědčit čtenáře, že zajímavosti, jimž je nutno věnovat pozornost, lze nalézt i na malém, omezeném prostoru.

Příběhy železných hor je zajímavým dílem, v němž Jan Stejskal dokázal do jednoduchého děje vložit mnoho informací o regionu, k němuž očividně cítí velkou náklonnost. Je dobře, že se o něm píše a že se mohou s jeho historií i současností seznámit nejen obyvatelé východočeského kraje. Kniha je doplněna množstvím ilustrací Aleny Šinkové, která se v nich zaměřila zejména na přírodní krásy Železných hor. Obrázky a text se velmi dobře doplňují a dohromady tvoří pozoruhodný celek.

Jiří Lojín

Recenze byla zveřejněna na www.vaseliteratura.cz

STÁŘÍ BILANCUJÍCÍ

V době, kdy je preferováno korektní vyjadřování, našlapující opatrně okolo každého, kdo by se mohl cítit dotčen, není ani slovo „stáří“ příliš žádoucí. Nahrazuje se různými zástupnými výrazy, někdy hraničícími s absurditou. Lubomír Macháček se mu ve svém novém románu *Zvíře na mostě* nevyhýbá a svého hlavního hrdinu Prokopa Orla často nazývá starcem.

Prokop Orel je vysloužilý psycholog, který spolu se svým vnukem tráví volno na své chatě výstižně nazývané Ztracenka. Samota uprostřed přírody je příležitostí ke vzpomínání, což by samo o sobě mohlo být dobrým základem románu, ale autor má ambici představit čtenáři komplexnější zápletku. Pro tu však potřebuje dramatictější prostředí a ještě lépe izolaci, v níž se lépe projeví charakter.

Autor zaostruje pohled v podstatě pouze na svého hlavního hrdinu, i když se v románu vyskytuje poměrně hodně postav, všechny hrají podružnou roli a čtenář má pocit, že se schovávají ve stínu. Jakoby Prokopovy vzpomínky byly trochu mlhavé a z minulosti vystupovaly poněkud neochotně.

Prokop se svým vnukem zůstávají na Ztracence odříznutí od světa, všude leží závěje sněhu, dochází jídlo i nafta do agregátu, k dovršení smůly se starci ošklivě zanítí tříška v prstu. Tlak, vyvíjený autorem na jeho hrdinu, není samoučelný, potřebuje jej dostat do mezní situace, aby mohl vyložit svůj další trumf. Ke konci dochází ke zvratu a zároveň k protnutí linie Prokopových vzpomínek a událostí, které se dějí okolo chaty Ztracenka. Tato zápleтка se podobá té, s níž se čtenář mohl seznámit v jiné knize Lubomíra Macháčka – *Kanibal*. I psychologa může dosáhnout stín minulosti v podobě pomstychtivého pacienta.

Prokopovi sice dělá na Ztracence společnost vnuk Tomík, ale často jako kdyby byl přítomný pouze symbolicky a starý pán je osamělý, zůstává pouze se svými vzpomínkami. Čtenář může sklouznout až k úvaze, zda je skutečný, anebo si Prokop povídá sám se sebou. Konkrétním rysem je pohádka, střídavě vyprávěná Tomíkem a jeho dědou. V ní ožívá Krakonoš a drak.

Drak má kromě pohádkové postavy i – jako dřevěná loutka – funkci jakéhosi hlídače mostku, brány k cestě na Ztracenu. Jde také o jednu formu zvířete, vyskytujícího se v Macháčkově textu. Ale tou nejdůležitější je zvíře v nitru člověka. Prokop má celý život problém ho v sobě krotit. Ve svých vzpomínkách se vrací hluboko do minulosti, sekundárně tak jde o sondu do minulých dob, jejichž absurditu lépe vnímáme s odstupem současnosti.

Texty Lubomíra Macháčka jsou charakteristické citlivým vybalancováním příběhu a umělecké složky, a to i přesto, že dnešní uspěchaná doba preferuje výraznou dynamiku děje. Autor knihy *Zvíře na mostě* si může dovolit používání metafor, náznaků i popisů, dokáže uplatnit svou bohatou slovní zásobu a distingovaný

projev. Občas použije krátkou scénu, která do tohoto schématu nezapadá, avšak lépe kopíruje reálný život.

V podstatě většina scén autorova románu vychází ze skutečného základu, Lubomír Macháček má z čeho čerpat. Tím opět narážím na jeho praxi psychologa – v této souvislosti si mohl vyslechnout celou řadu příběhů. Macháček není typem autora, jenž by měl ve zvyku příliš fabulovat, často se v jeho textech objevují silně autobiografické rysy.

V úvodu se zmiňují o stáří a o našem vztahu k němu. O Prokopovi autor často hovoří jako o starci, přesto příběh nakonec vyzní poněkud jinak. Bilancování nevede k depresi nebo rezignaci, ale čtenář se nedočká ani happyendu, čímž je stvrzena paralela děje se skutečností. *Zvíře na mostě* se i přes svůj komorní ráz v mnoha bodech dotýká vnitřního i vnějšího lidského světa. Jde o body univerzální o zkušenost, s níž se každý z nás setkává. Zápletka s detektivní příchutí je pouhou třešničkou na dortu, zpestrňující cestu vedoucí do minulosti i do duše starého člověka. Lubomír Macháček je zkušený autor, přesto však neustrnul ve svých vlastních schématech a jde dál dopředu. Na závěr je nutno zmínit i zpracování knihy, střízlivý design obálky, která působí vzdušným a čistým dojmem a podtrhuje tak celkovou uměleckou úroveň titulu.

Jiří Lojin

Recenze byla zveřejněna na www.vaseliteratura.cz

NOVÁ BÁSNICKÁ SBÍRKA ZRCADLO PANÍ BETY OD VĚRY KOPECKÉ K POCTĚ BOŽENY NĚMCOVÉ

Od února do dubna 2020 vznikala pozoruhodná **básnická sbírka Zrcadlo paní Bety** z tvůrčí dílny broumovské básnířky, překladatelky, výtvarnice a fotografky Věry Kopecké (*1951), žijící na Broumovsku. Civilním povoláním je emeritní středoškolská profesorka matematiky. Především se etablovala jako básnířka. Vydala více jak tři desítky sbírek poezie, z toho několik vyšlo v Polsku. Překládá a vydává poezii svých přátel. Je organizátorkou Dnů poezie v Broumově, vedoucí oblasti Hradecko Střediska východočeských spisovatelů a členkou Obce spisovatelů. Fotografuje, měla řadu výstav v Čechách i v Polsku, fotografiemi ilustruje knížky své a svých přátel. Jako samostatná brožura vyšla sbírka Zrcadlo paní Bety již v říjnu 2020 a v prosinci 2020 ji otiskla podruhé ve sborníku Čtyři doby Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích (s. 89–93). Premiéra přednesu básnického cyklu se uskutečnila v rámci kulturní akce Noc kostelů v Broumově v pátek 12. června 2020.

Tento básnický lyrický cyklus k poctě spisovatelky Boženy Němcové obsahuje 23 básní, 35 strof a 232 veršů. Brožura má 32 stránek. Podle autorčina vyjádření:

„Zrcadlo paní Bety odráží v náznacích život Boženy Němcové a současný život a zkušenosti dnešní ženy. Oba odrazy se v zrcadle prolínají.“ Sličnou básnickou sbírku v prvním samostatném knižním vydání editovala v říjnu 2020 vydavatelka Věra Kopecká, která je nejen autorkou líbezných a promyšlených veršů, ale též opatřila brožuru barevnou obálkou a ilustracemi, svými fotografiemi z okolí Ratibořic. Její tvorbu mohu zcela odpovědně doporučit. Jde o hodnotnou a nadčasovou literaturu této všestranné umělkyně. Její knihy lze objednat na: kopecka.vera@volny.cz

PhDr. Jiří Uhlíř

UPROSTŘED NOCI ZPĚV

Nová sbírka Evy Černošové „Uprostřed noci zpěv“ mě okouzila svou prostotou. Melodičnost, jednoduché rýmy, opakování části slok připomíná lidové písně. V jejím poklidném toku se však náhle objeví osten, či odlesk prožitého poznání, které čerpá z největší hloubky citu, stručně, ostýchavě, jedním, dvěma slovy, přidává nový rozměr básni. Téměř z ničeho dává vzniknout přesvědčivému, pravdivému odrazu života.

Věra Kopecká

Z DOPISU ČTENÁŘKY

S opravdovým zájmem jsem si přečetla knihu s poetickým názvem Bytost jménem láska. S nápadem pojímat lásku jako bytost blížkou člověku přišli tři zkušené autoři – Jindřich Tošner, Marta Urbanová a Bohumil Ždichynec. Jejich spoluprací vzniklo pozoruhodné dílo, filozoficky i psychologicky hluboké. Autoři nahlíží na lásku, tento všudypřítomný lidský cit, z různých úhlů, přibližují její různé podoby různými prostředky. Propojení veršů a prózy není na škodu. Naopak přispívá k bohatosti sdělení, které vnímavý čtenář v příbězích i verších nalezne. Když jsem knihu pročítala, měla jsem pocit, že držím v ruce literární skvost.

Svatava Mášová

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

MILAN KOŠAŘ – 25. června

VĚRA KOPECKÁ – 14. července

VÁCLAV FRANČ – 26. října

LUBOŠ ZELENÝ – 23. prosince

NOVÉ KNIHY VE STŘEDISKU

- Zdenka Líbalová – **OBŘÁZKY Z DOMOVA** – poezie. Vydáno vlastním nákladem. Mělník 2020.
- Libuše Matysíková – **HLEDÁNÍ** – Almanach literárního klubu P. Bezruče. 37 str. 2020
- Libuše Matysíková – **LESNÍ PŘÍHODY** – Trapsavecké miniatury č. 89 (Poznámka redakce: Obě publikace jsou samostatnými knížkami.)

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

OHLÉDNUTÍ ZA XXI. DNY POEZIE V BROUMOVĚ.

Přes nepříznivý počátek roku 2020 probíhala příprava na Dny poezie obvyklým způsobem.

Od počátku roku jsem pracovala na antologii Stromy průvodci našich cest, do níž básně poslali účastníci předchozích dvou ročníků a také autoři zúčastnění na plenéru ve Wieszczyne. Inspirací k básním byly fotografie stromů, které si autoři vybrali z mnou připravených fotografií na tvůrčích dílnách Dnů poezie. Kniha byla vydána s předstihem už v červnu 2020.

V průběhu května a června byly autorům rozeslány pozvánky spolu s přihláškami a programem 21. Dnů poezie, informace byla otištěna v regionálním tisku a na stránkách spisovatelských organizací. V červenci jsem začala pracovat na přípravě sborníku poezie přihlášených autorů. Sborník vyšel na počátku října. Přípravované besedy se žáky a studenty, setkání v knihovnách a na akci Střediska východočeských spisovatelů i vlastní třídenní festivalové setkání autorů včetně jeho zahajovacího večera musely být vzhledem k pandemii zrušeny. XXI. Dny poezie v Broumově tak proběhly díky finanční podpoře města alespoň formou vydaných knížek.

Ve sborníku s názvem Pod potemnělou oblohou publikovalo své básně 60 autorů, z toho 26 z Čech, 26 z Polska, 5 ze Slovenska a po jednom z Bulharska, Německa a Ukrajiny. V antologii Stromy průvodci našich cest, která s básněmi obsahovala i barevné fotografie stromů, k nimž byly básně napsané, publikovalo 50 autorů, z toho 20 z Čech, 24 z Polska a 6 ze Slovenska. Antologii jsem měla možnost prezentovat na Slovensku v srpnu na večeru Ars Poetica Neosoliensis v Banské Bystrici. Obě publikace měly příznivý ohlas jak u autorů, tak u ostatních čtenářů.

V průběhu října, listopadu a prosince jsem rozeslala zájemcům z řad autorů sborníky a antologie a odeslala výtisky i do vybraných knihoven v Čechách.

Protože dotace nepokryla zcela náklady na tisk, museli autoři uhradit kromě poštovního i část nákladů na vydání antologie, sborník dostali zdarma.

Bylo nám velice líto, že jsme se nemohli setkat. Mrzí mě, že byla také přerušena tradice setkání autorů s mládeží a dětmi broumovských škol, ale pevně věřím, že překonáme pandemii a že se do škol znovu vypravíme, abychom žákům a studentům přiblížili poezii i její autory a také, jak už se stalo zvykem díky účasti zahraničních autorů, i slovanské jazyky.

Děkuji městu Broumov, že nám finančně pomohlo s vydáním obou publikací a spolu s ostatními se těším na další poetická setkávání.

Věra Kopecká

JBM NEWSLETTER 51 – LEDEN 2021

Stále doba koronavirová a zákaz všech akcí konstatuje redakce a poté uvádí PF pro rok 2021. Pod titulkem Setkání jsou foto s malíři a ilustrátory nejen z regionu, ale i členů Střediska východočeských spisovatelů. Františkem Uhrem z Havlíčkova Brodu, zesnulým Petrem Chvojkou z Nasavrku, Jiřím Faltusem z Lanškrouna, Miroslavem Kubíčkem ze Šumperka a Milanem Duškem z Helvíkovic. Foto jsou vzpomínkou na akce od roku 1998 až po 2019, dokonce na jednu výstavu, kterou malíř, grafik a ilustrátor Václav Smejkal uspořádal až v Kyjevě na Ukrajině. V závěsu je jakési shrnutí, jež nám připomene, že bulletin JBM Newsletter existuje už v padesáti číslech, zmiňuje se o spolupráci s Městskými novinami v Lanškrouně, máme možnost si prohlédnout titulní stránky předešlých Newsletterů.

VIRTUÁLNÍ VÝSTAVA

Uplynulý rok nepřál festivalům, setkávání ani výstavám. Měla jsem mít v březnu výstavu fotografií s autorským večerem v Kudově. Byla kvůli koronaviru odložena na podzim a pak se mi organizátorka omluvila znovu. Napadlo mě, že lepší než ji stále odkládat v této divné době, bude pokusit se vystavit fotografie a básně na internetu. Irena Malinská, která výstavu měla organizovat, se návrhu chopila s elánem. Dodala jsem fotografie v digitální podobě a výběr básní a zanedlouho byla na stránkách galerie výstava. Rozeslala jsem odkaz na ni mým známým a přátelům. Sama jsem byla překvapena zájmem a ohlasy. V době, kdy jsme se nemohli scházet, navštěvovat divadla a výstavy, přijali lidé tuhle možnost, byť náhradní, s potěšením a tak se obrázky i verše rozletěly po Čechách, ale také na Slovensko, do Německa, Polska, Ruska, na Ukrajinu. Byl to pokus, který vyšel a velice za to děkuji organizátorce Ireně Malinské z galerie Cyganeria.

Věra Kopecká

MOBELOVA CENA

Alois Marhoul pod záštitou Obce spisovatelů vyhlašuje: 13. ročník MOBELOVY CENY.

Podmínky: jeden výtisk vydané básnické sbírky v roce 2020 včetně adresy autora, kontaktního telefonu, mailové adresy zasláný autorem (nebo s jeho souhlasem) na adresu: Alois Marhoul, 252 04 Čisovice 123 a to do 30. 6. 2021.

Informace o termínu vyhlášení výsledků (září 2021) rozešle Mobil v předstihu všem zúčastněným.

Motto: Možná jsme jenom šneci
a zůstane po nás ...
zůstane po nás pouze sliz
Taková malá ČÍNSKÁ ZEĎ

ČAJ 173 na únor 2021 začíná úryvkem z prózy Libuše Šindlerové Dírou v plotě do krajiny po babičce. Hradecká autorka je hostem ČAJe a její příspěvek je namíchán z povídkového souboru Rozpomněnky z cest, kočičího povídání Pár mňouků na úvod a sci-fi povídek ze souborů Někde mezi omegou a alfou a Pátý rozměr nekonečna. Rozhovor poskytla Dita Táborská, autorka knih Malinka a Běsa, která už třetím rokem působí na Tchaj-wanu. Další rozhovor je s redaktorkou soboteckého nakladatelství BRK Nikol Wolfovou.

KOBRA únor 2021 uvádí báseň Zlaty Zákoutské – Pohled vzhůru. Václav V. se svěruje s pocity, které měl po seriálu Božena v televizi. V rubrice Víte, že ... se dozvíte, že Václav Franc získal na Mělnickém Pegasu 2020 čestné uznání za soubor básní Karanténa a v literární soutěži Strípky z Ráje další čestné uznání za povídku Trocki. Následují informace o soutěži Epigram 21, kterou vyhlásil Syndikát novinářů Vysočina. Co přináší únorový Čaj. V části: Řekni mi, co čteš, je řeč o povídkové knížce Jaroslava Čejky Magická setkání Puzzle Stoy) v nakladatelství Kmen. Pozvání do knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně na online besedu k televiznímu seriálu Božena. Pozvání k online přednášce Evžena Bočka o knize: Aristokratka u královského dvora.

DOHODA

Redakce Kruhu nabídla pani Haně Mudrové, člence Rady obce spisovatelů, že jí bude zasílat čtvrtletník Kruh od č. 60, aby měli v Radě přehled o dění ve Středisku východočeských spisovatelů zvláště když jde o dobu Covidovou. Oslovená projevila zájem.

- **S uměním je to jako se skokanským můstkem. Nikdy nelze předem odhadnout, kdo skočí, kdo jenom spadne.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

OBSAH

M. Jirčíková: ilustrace Stínadla	1
Dopis předsedkyně SVČS členům	2
Blahopřání k jubileu Zdence Líbalové	3
Básně Broumov, Vydra, Ještěd, Praděd, Kutná Hora	3
Blahopřání k jubileu Rudovi B. Beranovi	4
Ohlédnutí za Rokem židovské paměti v Jevíčku	5
Blahopřání k jubileu Miroslavě Míčkové	8
Blondýna	8
Blahopřání k jubileu Martině Jirčíkové	9
Její druhá ilustrace V PARKU	10

Literární část

L. Macháček: Zvíře na mostě	11
J. Tošner: Výzva, Trojka z chování, Modelky	14
I. Tajovská: Podivná pacientka	15
J. Faltus: Hrbaté nitě, Modřín, Podnos, Sloní rýma, Přes plot, Černý mrak	20
J. Burčíková: Vakcína strachu	21
Z. Jirásek: Ještě, Naplním svůj dům, Teď nemohu, Život	24
F. Uher: Co člověk neudělá pro kamaráda	24
J. Bednářová: Zelenýma očima, Odstíny, Pod padajícími kmeny	30
P. Pešát: Za hlasem svého srdce	31
M. Urbanová: Haiku	39
J. Jonáš: O pořouchlosti dějin	39
Host Kruhu 63 Antoni Matuszkiewicz	42
Rozhovor s Lydií Romanskou	44

Ohlasy a recenze

F. Uher: Čtyři doby	47
J. Lojín: Železohorský region očima J. Stejskala	47
J. Lojín: Stáří bilancující	49
J. Uhlíř: Nová básnická sbírka Zrcadlo pani Bety	50
V. Kopecká: Uprostřed noci zpěv	51
Z dopisu čtenářky	51

Zaznamenáváme a komentujeme

Jubilea	51
Nové knihy ve Středisku	52

Zprávy z oblastí

V. Kopecká: Ohlédnutí za XXI. Dny poezie v Broumově	52
JBM Newsletter 51 leden 2021	53

Virtuální výstava.....	53
Mobelova cena.....	53
ČAJ 173 únor 2021.....	54
KOBRA únor 2021.....	54
Aforismy: František Uher.....	14, 19, 23, 54
Epigramy: Štěpánka Saadouni.....	9, 20, 41

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XVII. – číslo 63 – březen 2021

Odpovědní redaktoři: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Jana Wienerová

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 64 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jana Burčíková – Nové Město nad Metují Dukelská 484, 549 01

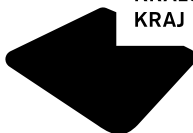
e-mail: janinamater@seznam.cz

Uzávěrka příspěvků pro č. 64: 30. dubna 2021

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím Vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

